

Regeringens skrivelse

2005/06:62

Tillämpningen i Sverige av den europeiska arresteringsordern

Skr.

2005/06:62

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 15 december 2005

Göran Persson

Thomas Bodström
(Justitiedepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redovisning av tillämpningen av den svenska lagstiftningen med anledning av rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna. Redogörelsen omfattar tiden den 1 januari 2004 till och med den 30 juni 2005.

Vidare lämnar regeringen sin bedömning av de frågor som har uppmärksamats vid utvärderingen.

1	Ärendet	4
2	Den europeiska arresteringsordern	4
2.1	Den europeiska arresteringsorderns bakgrund och syften ..	5
2.2	Godkännande och genomförande av rambeslutet i Sverige	6
2.3	Behovet av en utvärdering	6
2.4	Utgångspunkterna för utvärderingen samt dess omfattning och genomförande	7
3	Regleringen och handläggningen	7
3.1	En europeisk arresteringsorder	7
3.2	Tillämplighet	8
3.3	Utfärdande av en europeisk arresteringsorder i Sverige och överlämnande hit	9
3.3.1	Förutsättningar för och handläggningen vid ett utfärdande	9
3.3.2	Prövningen av överlämnande till Sverige	10
3.3.3	Förfarandet efter ett beslut om överlämnande	11
3.4	Överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	12
3.4.1	Utredning och tvångsmedel	13
3.4.2	Förutsättningar för och hinder mot ett överlämnande	14
3.4.3	Beslut om överlämnande, frister och verkställighet	16
3.4.4	Särskilt om överlämnande av unga personer ..	18
3.5	Transitering	18
3.6	Konsulärt ekonomiskt bistånd	19
3.7	Ersättningar för frihetsberövanden	19
4	Uppföljning och utvärdering	20
4.1	De högsta instansernas prövning i vissa medlemsstater ..	20
4.2	Uppföljning inom EU	21
4.3	Förslaget till rambeslut om vissa rättssäkerhetsgarantier i brottmål	23
5	Uppgifter om ärendena och de personer som eftersökts	23
5.1	Inledning	23
5.2	Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit – för lagföring	24
5.3	Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit – för verkställighet av påföljd	27
5.4	Arresteringsorder utfärdade av annan medlemsstat och överlämnande från Sverige – för lagföring eller verkställighet av påföljd	29
5.4.1	De eftersökta och brotten	29
5.4.2	Utredning och domstolsprövning	30
5.4.3	Ersättningsfrågor	35
5.4.4	Utvecklingen efter ett överlämnande	36

6	Hur har myndigheterna påverkats?.....	37	Skr. 2005/06:62
6.1	Polisen.....	37	
6.2	Åklagarmyndigheten.....	37	
6.3	Kriminalvården	38	
6.4	Socialstyrelsen	38	
6.5	Domstolsväsendet	39	
6.6	Övriga myndigheter	39	
7	Bedömningar	39	
7.1	Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit	40	
7.1.1	Syfte och tillämpning.....	40	
7.1.2	Behov av förändringar	42	
7.2	Arresteringsorder utfärdade av annan medlemsstat och överlämnande från Sverige	43	
7.2.1	Syfte och tillämpning.....	43	
7.2.2	Behov av förändringar	46	
7.3	Gemensamma frågor för överlämnande till och från Sverige	50	
	Bilaga – Tabeller.....	54	
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 15 december 2005 ..	59	

Sedan den 1 januari 2004 gäller i Sverige lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och två förordningar i samma ämne. Författningarna grundar sig på rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna¹, som avser överlämnande av personer till andra medlemsstater i EU för lagföring eller verkställighet av en påföljd.

I samband med att riksdagen godkände att Sverige antog rambeslutet begärde riksdagen att regeringen i sin kommande proposition med förslag till lagstiftning med anledning av rambeslutet skulle lämna en redogörelse för hur en uppföljning av rambeslutets tillämpning skulle ske (bet. 2001/02:JuU29, rskr. 2001/02:256). Regeringen uttalade i propositionen med förslag till ny lagstiftning (prop. 2003/04:7 s. 164) att den under år 2005 avsåg att återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur de berörda myndigheterna i Sverige har tillämpat och berörts av den nya lagstiftningen.

En utvärdering har därför, i enlighet med riksdagens och regeringens uttalanden, genomförts och regeringen presenterar i denna skrivelse resultatet av den.

Inom ramen för utvärderingen har kontakter tagits med berörda myndigheter och organisationer samt enskilda advokater. Statistik har tagits fram och ärenden om överlämnande har gått igenom.

2 Den europeiska arresteringsordern

Regler om utlämning till utomnordiska stater finns i lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen). Regler om utlämning till nordiska stater finns i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen).

Den 1 januari 2004 trädde det nya systemet – överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder – i kraft mellan EU:s medlemsstater. Lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ersatte utlämningslagens särbestämmelser om utlämning inom EU. Inom Norden tillämpas både den nordiska utlämningslagen och lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Systemet för överlämnande tillämpades första gången i Europa den 7 januari 2004. En efterlyst svensk medborgare greps i Spanien och överlämnades till Sverige inom två veckor från gripandet.

Det nya förfarandet, överlämnande, motsvarar till stora delar vad som gäller vid utlämning. Det finns dock några viktiga skillnader. En av de viktigaste är att beslutanderätten har flyttats från regeringen till de allmänna domstolarna. En annan skillnad är att överlämnande från Sverige enligt den europeiska arresteringsordern för särskilt allvarliga brott eller brottstyper, som i sin helhet har begåtts utanför Sverige, i viss utsträckning kan ske oavsett om kravet på dubbel straffbarhet uppfylls eller inte.

¹ EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

Flera av EU:s medlemsstater hade inte genomfört rambeslutet vid dess ikraftträdande. Det innebar att 2004 var ett år då överlämnande och utlämning tillämpades parallellt inom EU. Detta har delvis varit fallet även under år 2005. Som sista stat genomförde Italien rambeslutet i maj 2005. Vidare har den i avsnitt 4.1 behandlade domen från den tyska författningsdomstolen inneburit att utlämning enligt 1957 års europeiska utlämningskonvention med tilläggsprotokoll är det förfarande som för tillfället tillämpas i förhållande till Tyskland. För Sveriges del innebär det en tillämpning av reglerna i utlämningslagen.

2.1 Den europeiska arresteringsorderns bakgrund och syften

Bakgrund

I slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors år 1999 framhölls att det formella utlämningsförfarandet borde avskaffas mellan medlemsstaterna när det gäller personer som är på flykt undan rättvisan efter att ha fått sin slutgiltiga dom. Vidare borde förfaranden för brådskande utlämningsärenden övervägas. Europeiska gemenskapernas kommission uppmanades att lägga fram ett förslag i frågan. Vidare föreslogs ett ökat ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och domar samt nödvändig tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning för att underlätta samarbetet mellan myndigheter och det rättsliga skyddet av enskildas rättigheter. Principen om ömsesidigt erkännande borde, enligt Europeiska rådet, vara en hörnsten i samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området.

Den 19 september 2001 presenterade kommissionen mot bakgrund av slutsatserna från Tammerfors ett förslag till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT C 332 E, 27.11.2001, s. 305). Innebörden av förslaget var att i princip all utlämning inom EU skulle ersättas med ett förenklat och snabbare förfarande, där rättsliga myndigheter i en medlemsstat efter en begränsad prövning skulle överlämna en efterlyst person till en annan medlemsstat för lagföring eller verkställighet av ett redan utdömt straff. Efter ett omfattande förhandlingsarbete uppnåddes en överenskommelse om ett rambeslut om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna. I sitt yttrande den 6 februari 2002 godkände Europaparlamentet Europeiska unionens råds förslag till rambeslut utan förslag till ändringar.

Rambeslutet antogs vid EU:s ministerråd för rättsliga och inrikes frågor den 13 juni 2002 (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

Den europeiska arresteringsorderns syften

Den europeiska arresteringsorderns syfte kan sägas vara att skapa ett bättre, enklare och snabbare förfarande än det som gäller för utlämning.

Införandet av likartade system i medlemsstaterna skall bl.a. öka effektiviteten och förkorta handläggningstiderna, vilket i sig innebär minskade olägenheter för den som eftersöks.

Vidare syftar rambeslutet till att ytterligare utveckla det rättsliga samarbetet inom EU och att skapa en ökad möjlighet för EU:s medlemsstater att utreda och beivra brott; allt med bibehållen hög rättssäkerhet.

2.2 Godkännande och genomförande av rambeslutet i Sverige

Den svenska riksdagen godkände den 22 maj 2002 det inom EU upprättade utkastet till rambeslut om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (prop. 2001/02:118, bet. 2001/02:JuU29, rskr. 2001/02:256).

Den 1 januari 2004 trädde lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder i kraft (prop. 2003/04:7, bet. 2003/04:JuU8, rskr. 2003/04:107). Samtidigt genomfördes vissa följdändringar i andra författningar.

2.3 Behovet av en utvärdering

Införandet av en europeisk arresteringsorder är den största förändringen på utlämningsområdet sedan 1957 års utlämningskonvention. Rambeslutet reglerar en verksamhet som har stor betydelse för brottsbekämpningen inom EU. Instrumentet innebär att ett nytt förfarande tillämpas och att det tidigare systemet med utlämning i princip ersätts. Rambeslutet är vidare den första konkreta åtgärden på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande. Det är därför av stor vikt att instrumentet utvärderas och att dess tillämpning följs upp.

I samband med att riksdagen godkände att Sverige antog rambeslutet om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna begärde riksdagen att regeringen i sin kommande proposition med förslag till följdlagstiftning med anledning av rambeslutet skulle lämna en redogörelse för hur en uppföljning av rambeslutets tillämpning skulle ske.

I propositionen med förslag till ny lagstiftning anförde regeringen att en utvärdering kan bidra till kunskap och slutsatser som är värdefulla både för hur Sverige skall fortsätta tillämpa rambeslutet och för hur Sverige skall ställa sig till det framtida straffrättsliga samarbetet inom EU (prop. 2003/04:7 s. 164). Regeringen uppgav i propositionen att en utvärdering skulle göras och att redogörelsen troligen skulle komma att innehålla uppgifter om bl.a. ärendemängden, kostnadsutvecklingen och de problem myndigheterna har stött på vid tillämpningen samt en analys av de förändringar som krävs (a. prop. s. 165).

2.4 Utgångspunkterna för utvärderingen samt dess omfattning och genomförande

Skr. 2005/06:62

Utvärderingen har genomförts med utgångspunkt i de nyss nämnda uttalanden som gjordes i lagstiftningsärendet.

Redovisningen omfattar bestämmelserna om överlämnande till och från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Vidare analyseras om överlämnandeförfarandet möter de krav på såväl effektivitet som rätts-säkerhet som måste ställas. Utvärderingen tar sikte på hela processen; från det att en europeisk arresteringsorder utfärdas eller en eftersökt person påträffas till dess att ett beslut om överlämnande verkställs eller, vid överlämnande från Sverige för lagföring i en annan medlemsstat av en svensk medborgare, den överlämnade återförs till Sverige för verkställighet. Det skall dock noteras att överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder under den aktuella utvärderingsperioden inte har kunnat tillämpas i förhållande till samtliga EU:s medlemsstater från det datum då den svenska lagstiftningen trädde i kraft, dvs. den 1 januari 2004.

Utvärderingen omfattar såväl redovisning av statistik m.m. som en redovisning och analys av de fördelar som uppnåtts genom införandet av en europeisk arresteringsorder, samt av de problem eller svårigheter som har uppdragats. Slutligen redogör regeringen för sin bedömning av vilka ytterligare åtgärder som är nödvändiga.

Arbetsformer

Utvärderingen bygger i stor utsträckning på upplysningar och synpunkter som har inhämtats från domstolar och myndigheter som har tillämpat lagstiftningen och därmed fått värdefulla praktiska erfarenheter. Deras redovisningar och analyser enligt den rapporteringsskyldighet de ålades i regleringsbrevet för budgetåret 2004 har tagits till vara.

Även den rapport om medlemsstaternas tillämpning som kommissionen har överlämnat till parlamentet och rådet har beaktats.

Samråd har skett med berörda myndigheter och med Advokatsamfundet, Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter (MR-fonden) och Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter, liksom med enskilda advokater som varit förordnade som offentliga försvarare för personer som eftersökts enligt en europeisk arresteringsorder.

Samtliga akter i de mål om överlämnande som inletts vid domstolarna under första halvåret år 2005 har gått igenom. Härutöver har också andra akter och ett stort antal beslut granskats.

3 Regleringen och handläggningen

3.1 En europeisk arresteringsorder

En europeisk arresteringsorder är ett rättsligt avgörande utfärdat av en rättslig myndighet i en medlemsstat i EU som innebär en begäran om att en person, om han eller hon påträffas i en annan EU-stat, skall gripas och

överlämnas för lagföring eller för verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

Inom EU ersätter systemet med en europeisk arresteringsorder i princip tidigare tillämpade utlämningsförfaranden. Medlemsstaterna skall verkställa en europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i rambeslutet.

Det har i drygt 40 år varit möjligt att utlämna svenska medborgare till andra nordiska länder. Genom en lagändring år 2001 öppnades, i samband med att Sverige tillträdde 1996 års EU-konvention om utlämning, en möjlighet att under vissa förutsättningar utlämna svenska medborgare till andra EU-stater. Rambeslutet kan sägas innebära en fortsättning på den inslagna vägen.

Principen om ömsesidigt erkännande innebär i sin renaste form att de rättsliga myndigheterna i medlemsstaterna skall erkänna varandras bedömningar, domar och beslut. Beslut som fattas i en medlemsstat (den utfärdande staten) skall alltså erkännas och verkställas i en annan medlemsstat (den verkställande staten) utan att den verkställande statens myndigheter gör någon om- eller överprövning av beslutets riktighet. Redan enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) har det varit möjligt att med andra stater träffa överenskommelse om att fällande domar och domares häktningsbeslut skall godtas om det inte framgår att det utländska avgörandet är uppenbart oriktigt. Bestämmelser med denna innebörd finns bl.a. i 1957 års europeiska utlämningskonvention, till vilken samtliga EU:s medlemsstater anslutit sig. I dessa fall gäller alltså en presumtion för att den utländska domen eller det utländska häktningsbeslutet är riktigt. Rambeslutet förutsätter inte heller att den dom eller det beslut som ligger till grund för en arresteringsorder bifogas en begäran om överlämnande.

Det är den utfärdande statens lagstiftning som är avgörande för om brottet är så allvarligt att det kan ligga till grund för ett överlämnande. Som huvudregel gäller ett krav på att det brott som ligger till grund för arresteringsordern skall vara straffbart också i den verkställande staten (dubbel straffbarhet), men detta har frångåtts i fråga om 32 brottstyper som anges i en bilaga till rambeslutet (s.k. listbrott). Rambeslutet och den svenska lagstiftningen anger ett antal situationer i vilka verkställighet får eller skall vägras. Om någon sådan vägransgrund inte är aktuell, skall överlämnande i princip ske.

3.2 Tillämplighet

Som ovan nämnts har överlämnande i princip ersatt utlämning inom EU. Bestämmelserna om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ersätter sålunda inom EU ett antal internationella instrument.

Det kan emellertid i vissa situationer fortfarande bli aktuellt med utlämning i stället för överlämnande mellan EU:s medlemsstater. Bestämmelserna om en europeisk arresteringsorder är sålunda inte tillämpliga i förhållande till en medlemsstat som inte har genomfört rambeslutet när ärendet inleds. Detta har exempelvis, under en del av år 2004, varit och är numera åter fallet i förhållande till Tyskland efter den tyska författningsdomstolens avgörande (se härom i avsnitt 4.1).

Medlemsstaterna får också sinsemellan fortsätta att tillämpa befintliga bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser eller ingå nya sådana avtal. En förutsättning för detta är att de möjliggör en fördjupning eller vidgning av rambeslutets målsättningar samt bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta förfarandena för överlämnande av personer. Sverige, Danmark och Finland har underrättat rådet och kommissionen om att de kommer att fortsätta att tillämpa respektive lands regelverk om utlämning inom Norden.

Några länder har också, i enlighet med rambeslutet, förklarat att de i egenskap av verkställande stat kommer att tillämpa äldre utlämnings-system för brott som begåtts före ett visst datum.

För Sveriges del reglerar även fortsättningsvis utlämningslagen och lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen) utlämning i förhållande till stater som inte är medlemmar i EU.

3.3 Utfärdande av en europeisk arresteringsorder i Sverige och överlämnande hit

3.3.1 Förutsättningar för och handläggningen vid ett utfärdande

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder får ske för dels lagföreläggning, dels verkställighet av en frihetsberövande påföljd.

En arresteringsorder för lagföreläggning får i Sverige utfärdas av överåklagare, vice överåklagare, chefsåklagare, vice chefsåklagare och kammaråklagare. En arresteringsorder för verkställighet av en frihetsberövande påföljd utfärdas av Rikspolisstyrelsen, på begäran av Kriminalvårdsstyrelsen för verkställighet av fängelse, Socialstyrelsen för verkställighet av rättspsykiatrisk vård och Statens institutionsstyrelse för verkställighet av slutna ungdomsvård.

En arresteringsorder för verkställighet får utfärdas för en lagakraftvunnen dom, om en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader eller utan tidsbegränsning har dömts ut. En arresteringsorder för lagföreläggning får utfärdas för brott för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. Den eftersökta skall också i Sverige vara häktad på sannolika skäl misstänkt för brottet. En arresteringsorder som utfärdas för lagföreläggning enligt angivna förutsättningar får uppta också andra brott som den eftersökta misstänks för (s.k. accessoriska brott). En motsvarande regel om accessoriskt överlämnande finns för verkställighetsfallen. En arresteringsorder som utfärdas för en dom som uppfyller de grundläggande kraven får sålunda uppta också andra lagakraftvunna domar i vilka den eftersökta har dömts till en frihetsberövande påföljd, även om påföljden understiger fyra månader.

En arresteringsorder får utfärdas endast om kravet på proportionalitet är uppfyllt. Det innebär att en sådan åtgärd får vidtas bara om det, med beaktande av det men för den enskilde samt den tidsutdräkt och de kostnader som kan antas uppkomma i ärendet, framstår som motiverat med hänsyn till brottets art och svårhetsgrad samt övriga omständigheter. Om den eftersökta är under 18 år krävs dessutom särskilda skäl. Överläm-

nande får enligt rambeslutet inte beviljas för en gärning som ägt rum innan den eftersökte uppnått straffbar ålder i verkställighetslandet.

Om brottet är ett sådant brott som finns angivet i bilagan till lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (s.k. listbrott) kan detta markeras i arresteringsordern, under förutsättning att det för brottet är föreskrivet fängelse i åtminstone tre år. För sådana brott gäller inte krav på dubbel straffbarhet.

Arresteringsordern utfärdas enligt ett särskilt formulär.

En arresteringsorder för lagföring innehåller uppgifter om den eftersöktes identitet och det bakomliggande häktningsbeslutet samt om aktuell gärning, inklusive en beskrivning av gärningen med angivande av tid och plats, tillämplig brottsrubricering och straffmaximum. Är det inte känt var den eftersökte befinner sig, skickas en arresteringsorder för lagföring i original till Nationella sambandskontoret (NSK) vid Rikspolisstyrelsen tillsammans med en begäran om internationell efterlysning. En internationell efterlysning för överlämnande görs som regel i Schengens informationssystem (SIS). Det är ett datasystem som är uppbyggt som ett spanings- och efterlysningshjälpmedel. Det består av dels en nationell enhet, som är ett nationellt register för varje Schengenstat, dels en central teknisk stödfunktion. Lagen (2000:344) om Schengens informationssystem reglerar det svenska SIS-registret, för vilket Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig. Vissa länder inom EU är dock ännu inte anslutna till SIS. Det gäller Cypern, Estland, Förenade kungariket, Irland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Vid sidan om SIS görs därför internationella efterlysningar för överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder också via Interpol. En sådan efterlysning från en annan stat registreras i det svenska nationella efterlysningsregistret. Arresteringsordern förvaras hos NSK i avvaktan på att den eftersökte påträffas. Är den eftersöktes vistelseort känd, kan arresteringsordern, översatt till ett språk som det verkställande landet har förklarat sig godta, skickas direkt till behörig verkställande myndighet, med en kopia till NSK.

Är det fråga om en person som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd, skickar den behöriga myndigheten en begäran om internationell efterlysning till NSK och begär att en arresteringsorder skall utfärdas. NSK utfärdar i sådana fall en arresteringsorder.

Finns det inte längre skäl att begära en eftersökt överlämnad till Sverige, skall arresteringsordern återkallas. Vidare skall den verkställande myndigheten i den andra medlemsstaten underrättas samt, då arresteringsordern återkallas av en åklagare, även NSK.

3.3.2 Prövningen av överlämnande till Sverige

Så snart NSK vid Rikspolisstyrelsen får besked om att en av åklagare eftersökt person gripits i en annan EU-stat på grund av en efterlysning i SIS eller genom Interpol, underrättas den utfärdande åklagaren. NSK låter översätta arresteringsordern till ett språk som den verkställande staten godtar och skickar den därefter till den verkställande myndigheten.

När en av Sverige eftersökt person har påträffats i en annan stat påbörjas där ett överlämnandeförfarande i enlighet med den statens lagstift-

ning för genomförande av rambeslutet. Myndigheterna där skall upplysa den eftersökte om den europeiska arresteringsordern och dess innehåll samt om dennes möjligheter att samtycka till ett överlämnande. De skall ge den eftersökte rätt till juridiskt biträde och tolk i enlighet med sina nationella bestämmelser. De skall ta ställning till behovet av fortsatt frihetsberövande samt utreda om det finns skäl att vägra ett överlämnande och om svenska myndigheter skall avkrävas garantier för att t.ex. den eftersökte skall återföras till sitt hemland för verkställighet av en eventuell frihetsberövande påföljd som en lagföring i Sverige kan föranleda.

En princip inom utlämningsrätten är den s.k. specialitetsprincipen. Enligt denna får, med vissa undantag, en person som utlämnas inte åtalas eller straffas för gärningar som har begåtts före utlämningsbeslutet men som inte omfattas av det. För att den som utlämnats skall kunna åtalas eller straffas för sådana brott krävs i regel ett medgivande från den utlämnande staten. Den som skall utlämnas kan dock avstå från specialitetsprincipens skydd. Motsvarande reglering finns i rambeslutet.

I ett överlämnandeförfarande skall de verkställande myndigheterna se till att den person som samtycker till ett överlämnande och avstår från det skydd som specialitetsprincipen innebär gör detta frivilligt och är fullt medveten om följderna. Den eftersökte skall för detta ha rätt till juridiskt biträde.

Om den verkställande myndigheten kräver garantier om återförande till den verkställande staten som villkor för ett överlämnande, skall frågan anmälas till Riksåklagarens kansli tillsammans med nödvändig utredning. Riksåklagaren prövar frågor om nämnda garantier.

Ett av syftena med den europeiska arresteringsordern har varit att skapa ett mindre tidskrävande och mer effektivt förfarande än vad utlämning erbjuder. En arresteringsorder skall därför behandlas och verkställas med skyndsamhet. De verkställande rättsliga myndigheterna skall inom vissa tidsfrister ta ställning till om den eftersökte skall överlämnas. Om den eftersökte samtycker till överlämnande skall sålunda det slutgiltiga beslutet i denna fråga fattas inom tio dagar från samtycket. I annat fall skall det fattas inom 60 dagar från det att den eftersökte greps. Under vissa förutsättningar kan tidsfristerna förlängas med ytterligare 30 dagar. I de fall där den eftersökte inte har samtyckt till ett överlämnande gäller alltså en yttersta frist om 90 dagar.

3.3.3 Förfarandet efter ett beslut om överlämnande

Efter den verkställande statens slutliga beslut om överlämnande till Sverige, skall den eftersökte, om inte förutsättningar för uppskov med verkställigheten finns, överlämnas inom tio dagar. Den utfärdande myndigheten i Sverige har ansvaret för att den eftersökte förs hit. Den praktiska hanteringen sköts dock alltid av NSK.

En för lagföring eftersökt person, som i Sverige är häktad i sin utevaro, får när han eller hon överlämnats hit häktningsfrågan prövad vid domstol på sedvanligt sätt. Därefter fortsätter förundersökningen och eventuell lagföring i Sverige.

Om åklagaren vill utöka lagföringen mot en person som redan har överlämnats och även lagföra för annan, före överlämnandet begången, brottslighet som inte omfattas av arresteringsordern måste åklagaren ansöka om den verkställande statens tillstånd (s.k. utvidgat överlämnande) om den misstänkte inte före överlämnandet har avstått från specialitetsprincipens skydd. En ansökan om utvidgat överlämnande skall innehålla samma uppgifter som en arresteringsorder.

Tiden för frihetsberövandet utomlands skall räknas av från strafftiden här, om inte särskilda skäl talar mot detta.

I de fall överlämnande till Sverige har skett med villkor om att den eftersökta personen skall återföras till den verkställande staten om han eller hon här döms till en frihetsberövande påföljd och en sådan påföljd därefter döms ut i Sverige, skall åklagaren underrätta den ansvariga myndigheten (Kriminalvårdsstyrelsen, Statens institutionsstyrelse eller Socialstyrelsen) när domen har vunnit laga kraft. Därefter ansvarar den myndigheten för att den verkställande staten underrättas och för att såväl verkställigheten av påföljden som den dömda förs över dit.

I de fall en svensk begäran om överlämnande för verkställighet av en påföljd har avslagits på den grunden att den andra medlemsstaten övertar verkställigheten av påföljden, skall den i Sverige ansvariga myndigheten, dvs. Kriminalvårdsstyrelsen, Socialstyrelsen eller Statens institutionsstyrelse, se till att verkställigheten överförs till den andra staten.

3.4 Överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Ett ärende om överlämnande från Sverige kan inledas på två sätt. Antingen skickas en arresteringsorder direkt till Sverige eller anträffas en internationellt efterlyst person i Sverige. I dessa fall är det svenska åklagare och domstolar som verkställer en arresteringsorder utfärdad av en annan medlemsstat. En åklagare har ansvar för utredningen och fattar beslut om initiala tvångsmedel. Beslut om vissa tvångsmedel och om överlämnande fattas av domstol.

För Sveriges del är regleringen tillämplig även på gärningar som har begåtts innan rambeslutet trädde i kraft. Inom rambeslutets tillämpningsområde skall också registreringar i SIS, som gjorts dessförinnan, jämföras med en arresteringsorder i avvaktan på att en fullständig sådan översänds.

Om en person grips i Sverige med anledning av en efterlysning i SIS från Danmark eller Finland, inleds ärendet som ett ärende om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Om den utfärdande myndigheten i Danmark eller Finland därefter önskar att ärendet i stället skall handläggas enligt den nordiska utlämningslagen, får den svenska åklagaren besluta om detta. Om ärendet i stället inleds med en framställning om utlämning från något av dessa länder, tillämpas den nordiska utlämningslagen på hela förfarandet.

En åklagare utreder, enligt reglerna om förundersökning i brottmål, om det finns förutsättningar för överlämnande från Sverige. Åklagaren har ansvaret för utredningen och svarar för kontakterna med den utfärdande myndigheten. Som huvudregel är det åklagare vid internationella åklagarkammare som är behöriga att handlägga ärenden om överlämnande från Sverige enligt lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Åklagare beslutar om anhållande. Om det finns skäl för anhållande får en polis eller en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen i brådskande fall, på villkor som lagen närmare anger, gripa den eftersökta även utan ett anhållningsbeslut. Åklagare kontaktas direkt efter det första inledande förhöret och tar då ställning till om den eftersökta personen skall anhållas eller frigges. Samtidigt påbörjas utredningen om förutsättningarna för ett överlämnande. Om den gripne anhålls måste åklagaren, enligt de vanliga reglerna om frihetsberövanden i brottmål, utan dröjsmål och senast klockan 12.00 tredje dagen efter anhållningsbeslutet ge in en häktningsframställning till tingsrätten.

Till skillnad från vad som normalt gäller för frihetsberövanden i nationella förundersökningar finns det en presumtion för att den som eftersöks enligt en europeisk arresteringsorder skall frihetsberövas. Presumtionen bryts i vissa i lagen angivna situationer. Bakgrunden till regleringen är att rambeslutet innebär ett åtagande för Sverige att säkerställa att den som eftersöks enligt en arresteringsorder och som anträffats i Sverige inom en viss tid kan överlämnas till den andra staten.

Skulle frihetsberövande vara oskäligt med hänsyn till den tid frihetsberövandet har pågått och den påföljd som har dömts ut eller kan komma att dömas ut om den eftersökta döms för gärningen, skall beslutet om anhållande eller häktning upphävas. Detta bör dock föregås av kontakt med den utfärdande myndigheten.

Anses det tillräckligt att den eftersökta åläggs reseförbud eller anmälningsskyldighet, skall en sådan åtgärd beslutas i stället för anhållande eller häktning.

En offentlig försvarare skall förordnas för den eftersökta om han eller hon begär det, är under 18 år eller i annat fall bedöms vara i behov av en försvarare. Om det finns behov av det har den eftersökta rätt till tolk.

Det finns bestämmelser om husrannsakan och beslag i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder för att bistå den utfärdande myndigheten i dess brottsutredning. Om den utfärdande myndigheten ansöker om beslag av föremål, skall en sådan begäran handläggas enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. I samband med ett gripande kan också svenska myndigheter på eget initiativ ta föremål som påträffas i beslag.

Samtycke och medgivande från den eftersökta

Åklagaren skall så tidigt som möjligt fråga den eftersökta om han eller hon samtycker till ett överlämnande. Om så är fallet, skall den eftersökta också tillfrågas om han eller hon medger att i den utfärdande medlemsstaten lagföras eller straffas även för gärningar som har begåtts före över-

lämnandet, men som inte omfattas av arresteringsordern (avstående från skydd enligt specialitetsprincipen). Den eftersökte skall upplysas om innebörden av att samtycke och medgivande lämnas.

En återkallelse av ett samtycke skall beaktas, om den görs innan rätten har beslutat i frågan om överlämnande. En återkallelse av ett avstående från specialitetsprincipens skydd skall beaktas om den görs innan beslutet om överlämnande verkställs.

Om den eftersökte samtycker till att överlämnas, kan i regel tingsrätten avgöra frågan om överlämnande utan förhandling. Tingsrätten skall i fall av samtycke avgöra frågan om överlämnande inom tio dagar från det att samtycket lämnades (i stället för som annars inom 30 dagar från ett gripande) och detta beslut får då inte överklagas.

Garantier för verkställighet i Sverige

Åklagaren skall klargöra om en svensk medborgare som eftersöks för verkställighet eller lagföring i en annan medlemsstat begär att få verkställa påföljden i Sverige.

Eventuell verkställighet av påföljd i Sverige sker enligt svenska regler, vilket den eftersökte skall informeras om. Vid överlämnande för lagföring skall åklagaren uppmana den utfärdande myndigheten att, om så inte redan har skett, lämna garantier för att den eftersökte återförs till Sverige för eventuell verkställighet, om den eftersökte framfört en sådan begäran.

3.4.2 Förutsättningar för och hinder mot ett överlämnande

Strafftrösklar och krav på dubbel straffbarhet

Överlämnande för lagföring får beviljas under förutsättning att det för gärningen enligt den utfärdande statens lag är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer. Överlämnande för verkställighet av en påföljd förutsätter att en frihetsberövande påföljd om minst fyra månader har dömts ut. Huvudregeln för ett överlämnande från Sverige är att den gärning som en person är misstänkt eller dömd för skall vara straffbelagd även i Sverige. Det krävs inte att gärningen direkt faller under någon brottsbeskrivning i svensk lag, utan det är tillräckligt att själva gärningstypen är kriminaliserad. Detta krav skiljer sig inte från det krav på dubbel straffbarhet som gäller vid utlämning.

Kravet på dubbel straffbarhet gäller dock inte om gärningen har begåtts utomlands och finns angiven bland de 32 brottstyper som räknas upp i bilagan till lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (de s.k. listbrotten) och det för gärningen i den utfärdande staten är föreskrivet fängelse i tre år eller mer. I fråga om dessa brott kan den verkställande staten i princip inte vägra ett överlämnande på den grunden att gärningen inte utgör brott enligt den egna lagstiftningen. Har brottet helt eller delvis begåtts i Sverige finns dock ett krav på dubbel straffbarhet även för listbrott.

Om överlämnande har beviljats från Sverige för en gärning som uppfyller de angivna villkoren, får överlämnande beviljas även för en annan

gärning som inte uppfyller dessa krav förutsatt att den motsvarar brott enligt svensk lag (s.k. accessoriskt överlämnande). Skr. 2005/06:62

Vägransgrunderna

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder till en annan medlemsstat får enligt rambeslutet vägras endast i de fall där en sådan rätt följer av detta.

Artikel 3 i rambeslutet innehåller bestämmelser om när den verkställande statens rättsliga myndigheter *skall* vägra verkställa en europeisk arresteringsorder (obligatoriska vägransgrunder) och artikel 4 bestämmelser om när verkställighet *får* vägras (fakultativa vägransgrunder).

Obligatoriska vägransgrunder är amnesti, *ne bis in idem* (dvs. att ingen skall dömas två gånger för samma sak) och straffbarhetsålder. Fakultativa vägransgrunder är bl.a. avsaknad av dubbel straffbarhet i vissa fall, *lis pendens* (dvs. pågående lagföring för samma gärning) och preskription.

I rambeslutets ingress finns också angivet ett antal omständigheter som alltid skall beaktas och som kan liknas vid vägransgrunder. Enligt dessa får inget i rambeslutet tolkas som ett förbud mot att vägra att överlämna en person, om det finns objektiva skäl att tro att arresteringsordern har utfärdats för att lagföra eller straffa en person på grund av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning. Rambeslutet hindrar inte heller en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet i andra medier. Det påpekas vidare i ingressen att ingen får avvisas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper allvarlig risk för att utsättas för dödsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Rambeslutet påverkar enligt sin inledande artikel inte heller skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen.

Sverige har vid sitt genomförande av rambeslutet uttryckligen i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder angett under vilka förutsättningar överlämnande får ske samt när överlämnande skall vägras (2 och 3 kap.). Exempel på situationer när ett överlämnande inte får ske är om det skulle strida mot ett villkor som har uppställts vid tidigare utlämning eller överlämnande till Sverige, om det skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller de tilläggsprotokoll till konventionen som gäller som lag i Sverige, om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, om den eftersökte redan är lagförd eller har fått nåd för samma gärning som han eller hon begärs överlämnad för samt om åtals- eller påföljdspreskription har inträtt i Sverige och gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige eller den eftersökte är svensk medborgare. Inte heller får överlämnande ske om gärningen helt eller delvis har ägt rum i Sverige och inte motsvarar brott enligt svensk lag. Det sistnämnda gäller som ovan nämnts även s.k. listbrott.

Vidare får överlämnande från Sverige av en svensk medborgare för verkställighet av en frihetsberövande påföljd i en annan medlemsstat som huvudregel inte beviljas om denne begär att få avtjäna påföljden i Sverige.

3.4.3 Beslut om överlämnande, frister och verkställighet

Åklagaren får avslå en begäran om överlämnande om den, trots att den utfärdande staten har fått tillfälle att komplettera den, är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning. I alla andra fall är det allmän domstol som, efter framställning från åklagaren, beslutar i frågan om överlämnande. Åklagaren ger in en framställning till rätten om prövning av frågan om personen skall överlämnas enligt en då tillgänglig och fullständig arresteringsorder. Behörig domstol är i regel rätten i den ort där den eftersökte grips eller uppehåller sig.

Tingsrätten skall för prövningen av frågan om överlämnande i normalfallet hålla en förhandling. En förhandling behövs dock inte om den eftersökte samtycker till att överlämnas, om det är uppenbart att ett överlämnande inte skall beviljas eller om den eftersökte begär att frågan skall avgöras utan förhandling.

Tingsrättens beslut om att överlämna en person mot dennes vilja kan överklagas enligt allmänna regler om överklagande av domstols beslut. Ett beslut om överlämnande får dock inte överklagas om den eftersökte har samtyckt till att överlämnas. Överklagande får inte heller ske av ett avslagsbeslut som grundar sig på att en svensk medborgare begärt att få verkställa en frihetsberövande påföljd i Sverige.

Villkorade beslut om överlämnande

Ett beslut om överlämnande kan i vissa fall villkoras, vilket regleras i 3 kap. lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

En medlemsstat som skall överlämna en person som eftersöks för verkställighet av en frihetsberövande påföljd kan kräva garantier för att den eftersökte skall ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, om rättegången har hållits i den eftersöktes utemål utan att han eller hon rätteligen kallats till förhandlingen. Det är åklagarens sak att i sådana fall från den utfärdande staten införskaffa en garanti om ny rättegång.

En svensk medborgare som begärs överlämnad för lagföring kan i regel begära att i Sverige få verkställa den eventuella frihetsberövande påföljd som kan komma att dömas ut i det utfärdande landet. Gör den eftersökte det, skall åklagaren införskaffa garantier från den utfärdande myndigheten, vilka sedan presenteras för rätten. Rätten skall då i sitt beslut – som ett villkor för överlämnandet – föreskriva att den eftersökte skall återföras till Sverige för avtjänande av en eventuell frihetsberövande påföljd. Åklagaren skall underrätta den utfärdande myndigheten om att myndigheten skall kontakta Justitiedepartementet när återförande kan äga rum.

Som ovan nämnts har ett av syftena med den europeiska arresteringsordern varit att skapa ett mindre tidskrävande och mer effektivt förfarande än det utlämning erbjuder.

I Sverige har målet varit att ett ärende skall avgöras så snabbt som möjligt eftersom den eftersökte i allmänhet är frihetsberövad. Tingsrätten skall, då samtycke saknas, meddela beslut i fråga om överlämnande senast 30 dagar efter det att den eftersökte gripits. Samtycker den eftersökte till att överlämnas skall beslutet, i enlighet med rambeslutet, meddelas senast tio dagar efter det att samtycket lämnades. Tingsrätten får dock, om det finns särskilda skäl, meddela sitt beslut senare än vad som nu har sagts. Eventuella prövningar i hovrätt och Högsta domstolen har förutsatts kunna inrymmas inom den totala tidsfrist om 90 dagar som rambeslutet tillåter.

Ett beslut om överlämnande skall som huvudregel verkställas inom tio dagar från det att det vann laga kraft. Om den eftersökte avger en förklaring om att han eller hon avstår från att överklaga ett beslut om överlämnande och medger att det får verkställas (s.k. nöjdförklaring) får verkställighet ske utan hinder av att beslutet inte har vunnit laga kraft. Rätten får dock besluta om senare verkställighet, om det behövs för att den eftersökte skall kunna lagföras i Sverige eller avtjäna en påföljd här eller om det finns starka humanitära skäl. I stället för att skjuta upp verkställigheten får rätten besluta att överlämnandet sker på sådana villkor om återförande som fastställs i samråd med den utfärdande myndigheten. Också åklagaren kan under vissa förutsättningar och efter samråd med den utfärdande myndigheten besluta att verkställigheten skall ske vid en senare tidpunkt. Om verkställighet inte sker inom den tid som gäller, skall den eftersökte försättas på fri fot.

Om frågan om överlämnande inte har avgjorts slutligt inom 60 dagar från det att den eftersökte greps eller tio dagar från det att den eftersökte samtyckte till ett överlämnande, skall åklagaren underrätta den utfärdande myndigheten. Om det fortfarande inte finns ett lagakraftvunnet beslut efter ytterligare 30 dagar från någon av de nämnda tidpunkterna skall åklagaren på nytt underrätta den utfärdande myndigheten. Riksåklagaren skall också underrättas i så fall. Riksåklagaren underrättar Eurojust om dröjsmålet.

Verkställighet och transporter

Information om domstolens beslut och om när verkställighet skall ske vidarebefordras av åklagare till den utfärdande myndigheten. Åklagaren meddelar också vad som gäller i fråga om samtycke och specialitetsprincipen samt om frihetsberövanden i Sverige med anledning av arresteringsordern. Åklagaren underrättar vidare den utfärdande myndigheten om att Justitiedepartementet skall kontaktas om personen skall återföras till Sverige enligt villkor.

Åklagaren, polismyndigheten och Rikspolisstyrelsen skall utbyta information i den utsträckning det är nödvändigt för att ett beslut om överlämnande skall kunna verkställas. Åklagaren ansvarar för att ett beslut om överlämnande verkställs inom rätt tid. I praktiken är det NSK som

sköter de praktiska frågorna, inklusive kontakter med den utfärdande statens myndigheter och framtagande av en resplan. Transporten verkställs med biträde av polismyndigheten. Rikspolisstyrelsen skall underätta åklagaren när överlämnandet har verkställts.

3.4.4 Särskilt om överlämnande av unga personer

Överlämnande får enligt rambeslutet inte beviljas för en gärning som har begåtts innan den eftersökte uppnått straffbar ålder i verkställighetsstaten. Överlämnande från Sverige av en person som vid gärningstillfället inte hade fyllt 15 år kan således inte bli aktuellt. Gäller arresteringsordern en person som vid gärningstillfället var mellan 15 och 17 år är det – i vart fall teoretiskt – möjligt att överlämna personen. Åklagaren har i dessa fall en skyldighet att först utreda om det finns förutsättningar för att lagföra den eftersökte i Sverige. Utgångspunkten är att lagföringen skall ske i Sverige om det är möjligt. Om lagföringen sker i Sverige utgör detta ett hinder mot att överlämna den eftersökte.

Tvångsmedel i form av anhållande och häktning av en person som inte har fyllt 18 år får användas endast om det finns synnerliga skäl. Den unge skall vidare alltid ha en offentlig försvarare.

Verkställigheten av ett beslut om överlämnande kan ske vid en senare tidpunkt än den normala när det är fråga om misstänkta personer under 18 år. Enligt förarbetena finns det i allmänhet skäl att skjuta upp ett överlämnande om den som begärs överlämnad är under 18 år. Detta kan också vara fallet om den eftersökte har uppnått 18 års ålder, men ännu inte avslutat sin gymnasieutbildning (prop. 2003/04:7 s. 135).

Utöver de bestämmelser i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder som avser personer under 18 år kan vissa bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare bli tillämpliga, t.ex. bestämmelserna om underrättelser och kallelser till nära anhöriga och socialnämnden.

Slutligen kan tilläggas att regeringen i propositionen om genomförandet av rambeslutet erinrar om att FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) skall beaktas i ärenden om överlämnande för brott (a. prop. s. 82).

3.5 Transitering

Bestämmelserna som reglerar transport genom en medlemsstat av någon som överlämnas enligt en europeisk arresteringsorder mellan två andra medlemsstater i EU finns i rambeslutets artikel 25. Varje medlemsstat skall utse en myndighet som skall vara ansvarig för att ta emot framställningar om transitering och de dokument som krävs, liksom eventuell övrig officiell skriftväxling avseende framställningar om transitering.

I Sverige är Rikspolisstyrelsen behörig myndighet. Rikspolisstyrelsen beviljar transiteringstillstånd och anger under vilka villkor en sådan transport får ske.

Svenska konsulat och ambassader kan lämna konsulärt ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands som har råkat i nöd eller annan svårighet i utlandet och därför behöver ekonomisk hjälp. Bistånd kan lämnas till svenska medborgare som är bosatta i Sverige och till flyktingar och statslösa personer som är bosatta i Sverige. Om det finns särskilda skäl för det, kan bistånd även lämnas till bl.a. svenska medborgare som inte är bosatta i Sverige och andra i Sverige bosatta utlänningar än de nämnda. I fråga om svenska medborgare som har hemvist utomlands minskar dock ansvaret i takt med bristande anknytning i övrigt till Sverige. Uppgiften fullgörs enligt lagen (2003:491) om konsulärt ekonomiskt bistånd och en anslutande förordning samt konventioner på området.

Rättshjälp enligt rättshjälplagen (1996:1619) kan omfatta t.ex. kostnader för ett rättshjälpsbiträde i Sverige, dvs. normalt en advokat eller en biträdande jurist vid en advokatbyrå. Skall den rättsliga angelägenheten behandlas utomlands krävs normalt att det finns särskilda skäl. Rätten till rättshjälpsbiträde förutsätter dessutom att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, t.ex. genom att den eftersökta personen får en kompetent försvarare enligt den andra statens regler eller enligt den svenska lagen om konsulärt ekonomiskt bistånd. Enligt den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som har tillträtts av alla EU-medlemsstater, har var och en som blivit anklagad för brott rätt att försvara sig själv eller genom rättegångsbiträde som han eller hon själv utsett eller att, när han eller hon saknar tillräckliga medel för att betala ett rättegångsbiträde, erhålla ett sådant utan kostnad, om rättvisans intresse så fordrar. Konventionen ger en långtgående rätt att, vid behov, få kostnadsfritt offentligt försvar.

Det rör sig normalt om ca 175–200 svenska medborgare eller personer med fast hemvist här i Sverige som är frihetsberövade utanför Norden.

Konsulärt ekonomiskt bistånd har i samband med en europeisk arresteringsorder lämnats i ett fall till en man som överlämnats från Sverige. Det rörde sig om bistånd för försvarare vid lagföring i den utfärdande staten.

3.7 Ersättningar för frihetsberövanden

Enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder finns rätt till ersättning från staten för skador som orsakas av bl.a. frihetsberövanden. Vid sidan om denna lag gäller skadeståndslagen (1972:207) och dess reglering av det allmännas skadeståndsansvar för skador orsakade vid felaktig eller försumlig myndighetsutövning.

Den som i Sverige har varit t.ex. häktad eller anhållen under minst 24 timmar i sträck på grund av misstanke om brott i ett svenskt brottmål har rätt till ersättning, t.ex. om det meddelas frikännande dom, åtalet avvisas eller avskrivs eller förundersökningen avslutas utan att åtal väcks. Rätten till ersättning enligt lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder gäller i sådana fall även om beslutet om frihetsberövande i sig var helt oantastligt. Motsvarande gäller också då någon på grund av en svensk myndighets efterlysning för brott eller begäran om anhållande,

överlämnande eller utlämning för brott har varit utsatt för ett motsvarande frihetsberövande utomlands. Ersättning kan då endast avse den del av skadan som inte har ersatts i den andra staten. Skr. 2005/06:62

4 Uppföljning och utvärdering

4.1 De högsta instansernas prövning i vissa medlemsstater

I Finland, Frankrike, Grekland och Ungern har frågor om tillämpningen av den europeiska arresteringsordern prövats i högsta instans, utan att domstolarna har underkänt rambeslutet eller den nationella genomförandelagstiftningen. I Tyskland, Polen, Belgien, Tjeckien och Cypern har regleringen utmanats på följande sätt.

Tyskland

Den tyska författningsdomstolen ogiltigförklarade den 18 juli 2005 tysk lagstiftning som avsåg att genomföra rambeslutet i Tyskland.

Författningsdomstolen fann att den tyska lagen på ett oproportionerligt sätt stred mot det konstitutionella, i och för sig inte ovillkorliga, förbudet mot utlämnande av egna medborgare, eftersom den tyska lagstiftaren inte tillräckligt hade utnyttjat de möjligheter som rambeslutet gav att vägra överlämnande för lagföring i vissa situationer. Det gällde bl.a. gärningar som begåtts, helt eller delvis, i Tyskland. Vidare gav den tyska lagstiftningen, till skillnad från rambeslutet, inte tillräckliga möjligheter att vägra överlämnande om gärningen prövats tidigare. Författningsdomstolen fann vidare att den tyska lagstiftningen stred mot rätten till domstolsprövning. Därför, uttalade författningsdomstolen, kunde inte tyska medborgare överlämnas från Tyskland innan ny lagstiftning antagits.

Enligt uppgift skall ny tysk lagstiftning beslutas inom kort, sannolikt våren 2006.

Polen

I den polska konstitutionen finns en bestämmelse som förbjuder utlämning av egna medborgare. Rambeslutet genomfördes i polsk lagstiftning utan att konstitutionen ändrades i detta avseende, varvid man terminologiskt gjorde skillnad på utlämning och överlämnande. Den polska författningsdomstolen fann emellertid den 27 april 2005 att den polska lagen för genomförande av rambeslutet inte är förenlig med det nämnda konstitutionella förbudet. I den polska konstitutionen finns en möjlighet att skjuta upp den tidpunkt från vilken en författning av lägre dignitet, såsom oförenlig med en författning av högre dignitet, inte längre skall tillämpas. Författningsdomstolen sköt upp den tidpunkt från vilken lagen inte längre skall tillämpas till den 4 november 2006 (vilket motsvarade maximalt tillåten tid) i syfte att konstitutionen skall hinna ändras. Under denna tid, förklarade författningsdomstolen, får polska domstolar inte

vågra överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder på den grund att lagstiftningen härom inte är förenlig med konstitutionen. Skr. 2005/06:62

Belgien

Den 22 juni 2004 ansökte en frivilligorganisation vid den belgiska författningsdomstolen om att den belgiska lagstiftningen för genomförande av rambeslutet skall förklaras ogiltig. Den 13 juli 2005 konstaterade domstolen att det inte bara var den belgiska lagstiftningen utan rambeslutet som sådant som ifrågasattes av organisationen. Den belgiska författningsdomstolen konstaterade vidare att EG-domstolen har behörighet att meddela förhandsbesked när det gäller rambeslut. Författningsdomstolen hänsköt två av frivilligorganisationens frågor till EG-domstolen, nämligen frågorna om rambeslutet är förenligt med artikel 34 i EU-fördraget (som stadgar att rambeslut får antas för tillnärmning av lagstiftning) och om det delvisa avskaffandet av kravet på dubbel straffbarhet är förenligt med artikel 6 i EU-fördraget och särskilt med allmänna principer om likabehandling och ickediskriminering. EG-domstolen har ännu inte prövat ärendet.

Tjeckien

Ett antal parlamentsledamöter har vänt sig till den tjeckiska författningsdomstolen med två frågor om den tjeckiska arresteringsorderlagen. De vill få prövat dels hur hänvisningen till mänskliga rättigheter i den tjeckiska konstitutionen förhåller sig till ett överlämnande enligt den europeiska arresteringsordern, dels hur lagen förhåller sig till principerna om reciprocitet (ömsesidighet) och legalitet. Författningsdomstolen har ännu inte avgjort ärendet.

Cypern

Den 7 november 2005 fann Högsta domstolen i Cypern att överlämnande av egna medborgare från Cypern strider mot konstitutionen. Ett arbete med förslag till ändringar av konstitutionen har inletts.

4.2 Uppföljning inom EU

I enlighet med artikel 34 i rambeslutet har kommissionen genomfört en utvärdering av genomförandet av rambeslutet. Kommissionens redovisning av denna skedde den 23 februari 2005 (KOM [2005] 63 slutlig). Utvärderingen bygger i allt väsentligt på information från medlemsstaterna och deras representanter och kontaktpunkter i det europeiska rättsliga nätverket. Kommissionen har framhållit att dess utvärdering måste ses som provisorisk eftersom den gjorts på ett tidigt stadium.

Vid tidpunkten för kommissionens redovisning hade 24 medlemsstater, dvs. alla utom en, genomfört rambeslutet. Hälften av dem hade gjort det i rätt tid.

Kommissionens bedömning var att rambeslutets effekter är positiva. Tillgängliga indikatorer i fråga om rättslig kontroll, effektivitet och snabbhet är positiva samtidigt som grundläggande rättigheter iakttas. Vissa ytterligare ansträngningar kunde dock alltså krävas från några medlemsstater för att de fullt ut skulle leva upp till åtagandena i rambeslutet. Sverige var inte en av dessa stater.

Generellt har medlemsstaterna genomfört rambeslutets tidsfrister väl, menade kommissionen. Särskilt konstateras i redovisningen att genomsnittstiden för verkställighet, till följd av rambeslutet, har sjunkit från drygt nio månader till 43 dagar. I de fall där den eftersökte samtycker till ett överlämnande, mer än hälften av de rapporterade, är den genomsnittliga tiden endast 13 dagar.

Alla medlemsstater har, om än med något olika detaljeringsgrad, genomfört rambeslutets regler om eftersökta personers rättigheter. Jämfört med tidigare tillämpade utlämningsförfaranden noterar kommissionen flera positiva aspekter: Rambeslutet är mer precist i fråga om förbudet mot att dömas för samma brott flera gånger och det har stärkt rätten till försvarare och utredningen av förutsättningarna av ett frihetsberövande, liksom rätten till avräkning av frihetsberövanden från strafftiden. Det snabba förfarandet bidrar till att frihetsberövanden inte varar oskäligt lång tid.

Enligt kommissionen har vissa medlemsstater infört vägransgrunder som rambeslutet inte medger. Det nämns också att medlemsstaterna har något olika syn på om avståndet från kravet på dubbel straffbarhet i fråga om de s.k. listbrotten gäller också för försök och medhjälp till sådana brott.

Några medlemsstater har framhållit behov av att närmare precisera och avgränsa vissa listbrott så att t.ex. mord och grov misshandel inte täcker abort och dödshjälp. En annan brottstyp som i detta avseende har tilldragit sig uppmärksamhet är innehav av narkotika. Några medlemsstater har uttryckt sin avsikt att i enlighet med artikel 2.3 i rambeslutet inleda ett förfarande för översyn av förteckningen av brotten i den s.k. listan.

Medlemsstaternas experter på arresteringsordern diskuterar inom rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete kontinuerligt den praktiska tillämpningen.

Medlemsstaterna skall även varje år besvara ett frågeformulär avseende tillämpningen föregående år med frågor om statistiska uppgifter, erfarenheter och synpunkter m.m. Syftet är att samla in underlag i fråga om den praktiska tillämpningen och medlemsstaternas lagstiftning, så att tillfredsställande utvärderingar skall kunna genomföras av rambeslutet på EU-nivå.

Redan år 2006 inleds en ny utvärdering av den europeiska arresteringsordern inom EU. Den sektorsövergripande arbetsgruppen mot organiserad brottslighet, MDG, kommer vid utvärderingen att genomlysas varje stats praktiska tillämpning av rambeslutet. Sverige kommer att utvärderas under år 2008. Varje utvärdering kommer att utmynna i rapporter om den utfärdande staten.

4.3 Förslaget till rambeslut om vissa rättssäkerhetsgarantier i brottmål

Skr. 2005/06:62

Inom rådets arbetsgrupp för materiell straffrätt förhandlas för närvarande, på basis av ett förslag från kommissionen, ett rambeslut om vissa miniminormer för rättssäkerhetsgarantier i brottmål i Europeiska unionen (KOM [2004] 328 slutlig, Faktapromemoria 2004/05:FPM24 Rättssäkerhetsgarantier i brottmål).

En utgångspunkt för förslaget är att alla medlemsstater är anslutna till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och har straffrättssystem som uppfyller kraven i den konventionen. Syftet är därför inte att upprepa innehållet i konventionen, utan att främja en likartad och högre standard i tillämpningen.

Förslaget behandlar rätt för den misstänkte att få och skyldighet för staten att tillhandahålla effektiv juridisk rådgivning, kostnadsfri tolkning och översättning samt information om vilka rättigheter man har som misstänkt. Vidare behandlas sådant som rätten att kommunicera med och informera t.ex. familjemedlemmar och myndigheter samt olika hänsynstaganden till särskilt utsatta personer, t.ex. misstänkta och tilltalade som på grund av sin ålder eller sitt psykiska tillstånd är i en svagare position när det gäller att kunna förstå eller följa ett ärendes gång.

5 Uppgifter om ärendena och de personer som eftersökts

5.1 Inledning

Nedan redovisas uppgifter om de ärenden i vilka svenska myndigheter antingen har utfärdat en europeisk arresteringsorder eller verkställt en sådan order utfärdad av rättsliga myndigheter i en annan EU-stat.

I avsnitt 5.2 och 5.3 behandlas fall där svenska myndigheter har utfärdat arresteringsorder för lagföring respektive för verkställighet av en påföljd. Redovisningen i denna del bygger på uppgifter som de berörda myndigheterna har lämnat vid återrapportering av uppdrag i regleringsbrev för år 2004 och uppgifter som inhämtats från dem inom ramen för denna utvärdering.

I avsnitt 5.4 behandlas fall där Sverige har varit verkställande stat, oavsett om arresteringsordern har avsett överlämnande för lagföring eller verkställighet av en påföljd. Redovisningen i det avsnittet bygger i viss mån på de uppgifter som de berörda myndigheterna har lämnat vid återrapportering av uppdrag i regleringsbrev för år 2004. Vidare har samtliga beslut i de ärenden som i det sammanhanget inrapporterades till Domstolsverket tillsammans med några ytterligare beslut från ärenden som inleddes vid tingsrätterna år 2004 gått igenom. Slutligen har tingsrätternas och, i förekommande fall, överinstansernas akter gått igenom i alla de ärenden om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder som inleddes vid tingsrätterna under första halvåret 2005. Också ett antal akter från år 2004 och ärenden som inleddes efter den 1 juli 2005 har gått

igenom. I syfte att ge en representativ bild av ärendena har redovisningen begränsats till ärenden som inlets under år 2004 och första halvåret 2005.

I viss utsträckning skiljer sig statistikuppgifterna från olika myndigheter åt. Detta beror på att myndigheterna har olika sätt för att inhämta information om ärenden men sannolikt också på att alla ärenden inte har redovisats. Det händer också att flera arresteringsorder som avser flera eftersökta personer handläggs i ett och samma ärende, om ärendena har ett sakligt samband. Likaså avser vissa redovisade arresteringsorder-ärenden s.k. utvidgat överlämnande, där den utfärdande staten begär tillstånd att lagföra eller straffa den som redan har överlämnats för andra gärningar än dem som omfattades av överlämnandet. Regeringen återkommer till frågan om inhämtande av statistik i avsnitt 7.3.

I detta avsnitt redovisas uppgifter från den myndighet som i varje enskilt fall har bedömts ha den säkraste informationen.

5.2 Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit – för lagföring

Antal utfärdade order och överlämnanden hit

Rikspolisstyrelsen har genom Nationella sambandskontoret (NSK) redovisat att fr.o.m. januari 2004 t.o.m. juni 2005 utfärdade svenska åklagare 115 arresteringsorder för lagföring, 74 år 2004 och 41 år 2005. Tio av dessa har utfärdats vid Ekobrottsmyndigheten.

Av utfärdade arresteringsorder har 16 återkallats, i flertalet fall därför att den eftersökte har återfunnits i Sverige.

De eftersökta personerna har efterlysts internationellt, regelmässigt för verkställighet av arresteringsordern i de stater där den gäller och i övrigt för utlämning från antingen övriga världen eller från vissa länder eller områden. I 35 fall har enligt NSK verkställighet av arresteringsordern aktualiserats och i 32 av dem har överlämnande skett under aktuell tidsperiod.

Statistiken från Åklagarmyndigheten skiljer sig något åt från de uppgifter som NSK har lämnat. Åklagarmyndigheten har meddelat att svenska åklagare under år 2004 utfärdade ca 80 europeiska arresteringsorder och strax under 30 arresteringsorder under den ovan angivna perioden år 2005. Åklagarmyndigheten prövade under år 2004 i två ärenden frågan om garantier om återförande av den eftersökte till den verkställande staten för eventuell straffverkställighet.

Jämförelse med utlämning

Rikspolisstyrelsen angav i årsredovisningen för år 2004 att dess prognoser om att det förenklade systemet skulle medföra ett ökat utnyttjande av internationella efterlysningar i brottsbekämpningen har visat sig riktiga. Både antalet efterlysningar och antalet genomförda överlämnanden till och från Sverige har ökat jämfört med föregående år. Eftersom endast åtta medlemsstater tillämpade systemet vid årets början och

resterande stater infört systemet senare kan dock effekten väntas bli än tydligare efterhand. Skr. 2005/06:62

Svenska efterlysningar	2003	2004
Utfärdade efterlysningar inkl. arresteringsorder	113	140*
Utlämnningar och överlämnanden till Sverige	31	52
Varav överlämnanden enligt arresteringsordern	0	28

* varav 67 för verkställighet och 73 för lagföring

Brottstyper

I arresteringsordern anges för vilket brott den person som söks av svenska myndigheter för lagföring är misstänkt. De vanligaste brottstyperna i svenska arresteringsorder för lagföring är grovt narkotikabrott och grov narkotikasmuggling, egenmäktighet med barn, grovt brott, och mord. En detaljerad sammanställning finns i tabell 1 i bilagan.

Särskilt om unga personer

Rapporterade utfärdade arresteringsorder har i majoriteten av fall avsett vuxna personer (105 personer har varit födda 1983 eller tidigare).

Såvitt framkommit har endast två arresteringsorder utfärdats för eftersökta som kan ha varit under 18 år. Det rör sig om en order utfärdad år 2005 avseende en man född 1988, eftersökt för våldtäkt, och en utfärdad samma år för en man född 1987, eftersökt för grovt narkotikabrott. I det först nämnda fallet vägrades överlämnande då den eftersökte inte vid brottstillfället var straffmyndig enligt den verkställande statens lag. I det andra fallet har den eftersökte överlämnats till Sverige och sedermera här dömts till fängelse i nio år.

Medborgarskap och kön

En överväldigande majoritet av de eftersökta personerna i svenska arresteringsorder för lagföring är svenska medborgare. I tabell 2 i bilagan finns en detaljerad sammanställning av de eftersöktas medborgarskap.

Av de rapporterade 115 svenska arresteringsorder som utfärdats för lagföring under perioden har 102 avsett män och 13 kvinnor.

Verkställande stater, samtycke och garantier

Som framgår ovan har 32 personer överlämnats för lagföring till Sverige under den aktuella tidsperioden. Verkställande stater har varit Österrike, Förenade kungariket, Nederländerna, Tyskland, Belgien, Spanien, Estland, Litauen, Frankrike, Finland, Polen och Portugal. I två fall har överlämnande till Sverige vägrats.

Av de överlämnade personerna har elva samtyckt till att överlämnas hit. I ett fall är det känt att den eftersökte har avstått från att åberopa specialitetsprincipens skydd.

Den verkställande staten har i fem fall ställt villkor om återförande av egna medborgare för avtjänande i hemlandet av påföljder som dömts ut i Sverige.

Tidsfrister

Med ett fåtal undantag har de i rambeslutet uppställda tidsfristerna iakttagits.

I några fall synes tidsfristerna ha överskridits något. I ett fall har 60-dagarsfristen för slutligt beslut efter gripande överskridits med ca en och en halv månad och den yttersta 90-dagarsfristen med ca två veckor. Enligt uppgift har detta berott på en lång utredningstid i den verkställande staten. I några fall är det osäkert om den andra statens domstols beslut har fattats inom rätt tid efter ett samtycke, eftersom det är okänt när samtycket lämnades. I enstaka fall saknas uppgifter om tidpunkt för gripande eller om dag för beslut.

Fristen för verkställighet av överlämnandebeslutet – inom tio dagar från slutgiltigt beslut – har överskridits i några fall. Det rör sig i regel endast om några dagars fördröjning. Rambeslutet medger att den överskrids under vissa förutsättningar.

Förfarandet i Sverige efter ett överlämnande

Sedan de eftersökta överlämnats till Sverige för lagföring, förs inte någon särskild statistik över utfallet i just dessa förundersökningar. I ett antal fall kan det antas att lagföringen i Sverige ännu inte är avslutad. Följande är dock känt:

- Tre personer eftersökta för mord har dömts till fängelse, två till fängelse på livstid och en till fängelse i fyra år.
- En person eftersökt för grovt narkotikabrott m.m. har dömts till fängelse i tio år. Den personen har, i enlighet med lämnade garantier och villkor, numera återförts till Nederländerna, där han är medborgare och till vilken stat straffverkställigheten har överförts.
- En person eftersökt för grovt narkotikabrott m.m. har dömts till fängelse i nio år.
- En person eftersökt för narkotikabrott har dömts till fängelse i fem år.
- En person eftersökt för människohandel för sexuella ändamål har dömts till fängelse i närmare fem år.
- Två personer eftersökta för grovt skattebrott m.m. har dömts till fängelse i fem år respektive ett år.
- En person eftersökt för våldtäkt m.m. har dömts till fängelse i två år och sex månader.
- En person eftersökt för rån har dömts till fängelse i två år och sex månader.
- En person eftersökt för misshandel, olaga hot, olaga frihetsberövande och sexuellt utnyttjande av underårig har dömts till fängelse i ett år och åtta månader.
- En person eftersökt för skattebrott har dömts till fängelse i ett år och sex månader.

- En person eftersökt för olaga frihetsberövande har dömts till fängelse i sex månader.
- Tre personer – varav en eftersökt för misshandel, en eftersökt för smuggling och en eftersökt för egenmäktighet med barn, grovt brott – har dömts till fängelse och sedermera frigetts villkorligt.
- En person eftersökt för egenmäktighet med barn har dömts till fängelse i tre månader.
- En person eftersökt för egenmäktighet med barn har dömts till skyddstillsyn i förening med samhällstjänst.

5.3 Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit – för verkställighet av påföljd

Antal utfärdade order och överlämnanden hit

Enligt Nationella sambandskontoret (NSK) vid Rikspolisstyrelsen har det fr.o.m. januari 2004 t.o.m. juni 2005 utfärdats 89 internationella efterlysningar för överlämnande eller utlämning för verkställighet av påföljd¹. Begärande myndigheter har varit Kriminalvårdsstyrelsen i 71 fall, Socialstyrelsen i 13 fall och Statens institutionsstyrelse i 5 fall.

Enligt NSK har 37 utfärdade arresteringsorder återkallats. En order har återkallats sedan den eftersökte, en finsk medborgare, påträffats i Finland och straffverkställigheten flyttats över dit. I övrigt har återkallelserna i regel skett sedan den eftersökte har påträffats i Sverige. NSK har den 15 september 2005 redovisat 18 fall där eftersökta personer har påträffats i en stat där den europeiska arresteringsordern har varit tillämplig. Kriminalvårdsstyrelsen har i en separat redovisning av erfarenheter av den europeiska arresteringsordern enligt regleringsbrevet år 2004 angett att 9 internationellt efterlysta personer återförts till kriminalvården med tillämpning av sådana regler. Kriminalvårdsstyrelsen har, som en jämförelse, meddelat att från nuvarande medlemsstater i EU har utlämning under år 2003 aktualiserats i 4 fall och i lika många fall under år 2002.

Påföljder och brottstyper

I de fall en arresteringsorder har utfärdats på begäran av Socialstyrelsen har det rört verkställighet av påföljden rättspsykiatrisk vård, med eller utan särskild utskrivningsprövning. För Statens institutionsstyrelsens räkning har arresteringsorder utfärdats för slutna ungdomsvård i 1, 3 och 4 år. Alla arresteringsorder utfärdade på begäran av Kriminalvårdsstyrelsen har avsett fängelsestraff.

¹ Statistikrapporteringen särredovisar inte ärenden om överlämnande från ärenden om utlämning.

I de 66 fall som kontrollerats i denna utvärdering har 41 arresteringsorder utfärdats avseende dömda som inte inställt sig i anstalt enligt inställelsebeslut. Det har rört sig om utdömda strafftider enligt följande.

Strafftid	Mer än 9 mån och upp till 1 år	Mer än 1 år och upp till 2 år	Mer än 2 år och upp till 5 år	Mer än 5 år och upp till 10 år	Mer än 10 år
Antal	10	22	9	0	0

Av de nämnda 66 arresteringsorder har 25 utfärdats under pågående verkställighet på grund av avvikelse från anstalt eller efter permission. Straffåterstoderna vid avbrotten i verkställigheterna redovisas nedan.

Återstod	Mer än 9 mån och upp till 1 år	Mer än 1 år och upp till 2 år	Mer än 2 år och upp till 5 år	Mer än 5 år och upp till 10 år	Mer än 10 år
Antal	3	4	5	9	4

NSK antecknar i sitt register vilka s.k. huvudbrott en eftersökt person är dömd för. De vanligaste registrerade huvudbrotten är narkotikabrott, misshandel, rån eller grovt rån och mord eller dråp. I tabell 3 i bilagan finns en sammanställning av registrerade huvudbrott.

Särskilt om unga personer

De eftersökta för verkställighet av påföljd har i majoriteten av fallen varit vuxna.

De personer som efterlysts på begäran av Statens institutionsstyrelse har varit i åldersgruppen 17–20 år.

En eftersökt, född 1986, hade i Sverige dömts till sluten ungdomsvård för narkotikabrott. Arresteringsordern återkallades sedan han påträffats i Sverige. Två personer födda 1987 efterlystes i oktober 2004 på begäran av Statens institutionsstyrelse. Det rörde sig om två svenska medborgare som hade dömts för misshandel respektive mord. Arresteringsordern återkallades sedermera i båda fallen sedan männen påträffats i Sverige.

Av dem som har påträffats utomlands har tre personer varit födda på 1980-talet. De båda yngsta – födda 1984 och 1985 – eftersöktes på begäran av Statens institutionsstyrelse för sluten ungdomsvård som de ådömts för rånbrott. Den ene, en irakisk medborgare, greps i Danmark på grund av misstanke om brott där. Den andre är en svensk medborgare som greps i Spanien och överlämnades till Sverige i juli 2005. Han har därefter varit efterlyst ännu en gång – nu (efter halvårsskiftet 2005) på begäran av Kriminalvårdsstyrelsen. Den senare arresteringsordern återkallades dock ganska snart sedan den eftersökte denna gång återfunnits i Sverige.

Medborgarskap och kön

En stor majoritet av de eftersökta personerna i svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd är medborgare i Sverige. En samman-

ställning över medborgarskap för eftersökta personer finns i tabell 4 i bilagan. Skr. 2005/06:62

I utfärdade arresteringsorder har 85 män och 4 kvinnor eftersökts.

Det utländska verkställighetsförfarandet och förfarandet i Sverige efter ett överlämnande

De stater som har fattat beslut om överlämnande till Sverige för verkställighet av en påföljd enligt en europeisk arresteringsorder är Spanien, Tyskland, Belgien, Frankrike, Grekland, Nederländerna och Portugal.

I ett fall har överlämnande till Sverige vägrats. Det gällde en fransk medborgare som i Sverige dömts för mordbrand till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Personen avvek från vården för flera år sedan och har sedan dess befunnit sig i Frankrike. Länsrätten i Stockholm har var sjätte månad prövat ärendet och vid varje tillfälle beslutat att vården inte kan avslutas utan att personen har friskskrivits av läkare. En fransk domstol har avslagit begäran om överlämnande hit med hänvisning till att det svenska beslutet var fattat av en administrativ domstol (länsrätten). Eurojust har informerats om ärendet.

Tidsfrister

I allt väsentligt synes tidsfristerna enligt rambeslutet ha iakttagits. I ett fall passerades emellertid rambeslutets tidsfrister med flera månader. Det gällde en svensk man som av Sverige begärdes överlämnad för verkställighet av ett fängelsestraff. Efter att mannen varit frihetsberövad i två och en halv månad i den andra medlemsstaten, försattes han på fri fot mot borgen utan att något beslut hade fattats i frågan om överlämnande. Därefter tog det ytterligare ett par månader innan frågan kunde avgöras vid en förhandling.

5.4 Arresteringsorder utfärdade av annan medlemsstat och överlämnande från Sverige – för lagföring eller verkställighet av påföljd

5.4.1 De eftersökta och brotten

Antal ärenden och det inledande förfarandet

Med ledning av uppgifter från bland annat Domstolsverket, Åklagarmyndigheten och Nationella sambandskontoret vid Rikspolisstyrelsen har det framkommit 19 ärenden som anhängiggjorts vid domstol under år 2004 och 22 ärenden första halvåret 2005. Av dem har 2 ärenden avsett överlämnande av eftersökta såväl för lagföring som för verkställighet. Övriga har avsett överlämnande för straffverkställighet i 4 fall och för lagföring i 35 fall.

Merparten av de ärenden som anhängiggjorts i domstolarna har inletts sedan en person som varit internationellt efterlyst i SIS eller genom Interpol har påträffats i Sverige. I ett fåtal fall har en arresteringsorder med begäran om överlämnande sänts direkt till svenska myndigheter.

De vanligaste brottsrubriceringarna i arresteringsorder som avsett överlämnande från Sverige har varit grova brott som mord, våldtäkt och rån i ett tiotal ärenden samt i drygt tio fall bedrägeri eller grovt bedrägeri och stöld eller grov stöld. I tabell 5 i bilagan finns en sammanställning av de registrerade brottsrubriceringarna.

Särskilt om unga personer

I alla fall utom två var de personer som överlämnades 21 år eller äldre.

Den yngste var en 18-årig medborgare i Rumänien utan hemvist i Sverige. Han begärdes överlämnad till Tyskland för lagföring, där han misstänktes för förfalskning av betalkort. Sedan han frigivits villkorligt från ett fängelsestraff i Sverige, anhölls och häktades han med anledning av den europeiska arresteringsordern. Efter det att tingsrätten beslutat om överlämnande förklarade han sig nöjd med beslutet och överlämnandet verkställdes.

I det andra fallet var det fråga om en 20-årig man, medborgare i Polen, som i Sverige avtjänade ett fängelsestraff. Han begärdes överlämnad till Polen för verkställighet av ett fängelsestraff om tre år och sex månader för rån och två narkotikabrott. Tingsrätten beslutade om överlämnande och bestämde att beslutet fick verkställas först sedan den eftersökte verkställt fängelsestraffet i Sverige, dock med beaktande av att verkställigheten av det pågående fängelsestraffet kunde komma att överflyttas till Polen dessförinnan. Överlämnandet har nu verkställts.

Medborgarskap och kön

I ärenden om överlämnande från Sverige under år 2004 och första halvåret 2005 har svenska medborgare varit i majoritet. En sammanställning medborgarskap i utländska arresteringsorder finns i tabell 6 i bilagan.

Av de personer som eftersöktes för överlämnande från Sverige år 2004 var 3 kvinnor och 16 män. Även år 2005 har män varit i stor majoritet.

5.4.2 Utredning och domstolsprövning

Utredningarna har genomförts vid Internationella åklagarkammare.

16 tingsrätter har handlagt ärenden som anhängiggjordes år 2004 och första halvåret 2005, se tabell 7 i bilagan för en närmare sammanställning.

Tingsrätternas beslut år 2004 överklagades i fyra ärenden till hovrätt. I två av dem överklagades hovrätternas beslut också till Högsta domstolen. Hovrätten ändrade inte i något fall tingsrättens beslut. I ett ärende har dock hovrätten, efter att ha fastställt tingsrättens beslut, upphävt beslutet om överlämnande, sedan den europeiska arresteringsordern återkallats. Högsta domstolen har inte i något fall meddelat prövningstillstånd.

I fråga om ärenden inkomna första halvåret 2005 har tingsrätternas beslut överklagats till hovrätt i sju fall. I fem ärenden har överklagande också skett till Högsta domstolen. Hovrätten ändrade tingsrättens beslut i

två ärenden. Högsta domstolen har i ett fall undanröjt domstolarnas beslut om överlämnande och skrivit av ärendet. I det fallet hade riksåklagaren återkallat framställningen om prövning av överlämnande, sedan en finsk åklagare – efter hovrättens beslut – beslutat om åtalseftergift. I övrigt har Högsta domstolen inte meddelat prövningstillstånd under första halvåret 2005.

Härutöver har tingsrätternas beslut om häktning överklagats särskilt utan ändring i fem ärenden, varav två också till Högsta domstolen, som inte har beviljat prövningstillstånd.

Närmare om ärendena

Svenska domstolar har under år 2004 och första halvåret 2005 beslutat om överlämnande i 35 ärenden. Besluten har gällt överlämnande till Ungern, Finland, Polen, Tyskland, Danmark, Österrike, Belgien, Estland, Förenade kungariket, Grekland, Lettland, Nederländerna, Slovenien och Spanien.

Domstolarna beslutade slutligt om överlämnande enligt arresteringsordern i 17 ärenden år 2004. Elva personer samtyckte till att överlämnas, varav två vid tingsrättens förhandling i frågan om överlämnande. Tre eftersökta avstod från specialitetsprincipens skydd. Två personer avgav nöjdförklaringar avseende tingsrättens beslut (varav en hade samtyckt vid förhandlingen). Inte i något av de fall som gällde överlämnande för verkställighet begärde den eftersökta att i stället få verkställa påföljden i Sverige. I ett ärende avslogs begäran om överlämnande. Det rörde sig om en kvinna som var svensk medborgare och där det aktuella brottet skulle ha varit preskriberat enligt svensk lagstiftning.

I tre ärenden år 2004 (varav två avsåg samma person) beslutade tingsrätten om uppskjuten verkställighet. Det rörde sig dels om två ärenden i vilka en person fick överlämnas först när han endera frigavs eller det fanns en lagakraftvunnen dom mot honom i ett pågående svenskt brottmål, dels om ett ärende i vilket den eftersökta antingen skulle avtjäna ett pågående fängelsestraff i Sverige före överlämnandet eller verkställigheten av straffet skulle flyttas över till den utfärdande staten.

I ett fall år 2004 bifölls en begäran om s.k. utvidgat överlämnande. Det rörde en person som tidigare utlämnats till en medlemsstat i enlighet med äldre lagstiftning och befann sig där. Domstolen medgav att han där fick lagföras också för andra gärningar än dem som omfattades av utlämningsförfarandet.

År 2005 beslutade domstolarna om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder i 18 ärenden avseende 19 eftersökta personer. Av dessa samtyckte nio personer till att överlämnas, varav tre vid tingsrättens förhandling i frågan om överlämnande. Sex eftersökta avstod från specialitetsprincipens skydd. Tre personer nöjdförklarade sig med tingsrättens beslut (varav en hade samtyckt vid förhandlingen). I ett av ärendena beslutade tingsrätten om uppskjuten verkställighet. Domstolen beslutade i det ärendet att verkställigheten skulle ske först efter avslutad lagföring i Sverige.

I ett fall år 2005 där tingsrätt och hovrätt beslutade om överlämnande återkallades arresteringsordern, och följaktligen åklagarens framställning om prövning av den, under det att målet handlades i Högsta domstolen.

Högsta domstolen undanröjde underinstansernas beslut om överlämnande.

I fyra av ärendena år 2005 framställdes invändningar om att ett överlämnande, eller i vart fall ett omedelbart sådant, skulle strida mot den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna eller dess tilläggsprotokoll eller att det fanns hinder av personliga eller humanitära skäl. I ett ärende gjordes gällande bl.a. att ett överlämnande skulle strida mot den eftersöktes rätt till rättegång i skälig tid. Vidare har en eftersökt hävdade att ett överlämnande skulle strida mot artikel 6 i Europakonventionen, bl.a. eftersom han i målet i den utfärdande medlemsstaten inte hade delgetts stämning eller haft tillräckligt rådrum för att själv inställa sig till rättegången. Humanitära skäl mot överlämnande som har åberopats har varit dels medicinska, dels att den eftersöktes hustru skulle föda barn inom kort. I två ärenden har gjorts gällande att gärningen delvis begåtts i Sverige och att kravet på dubbel straffbarhet inte var uppfyllt. Det ena fallet avsåg misstanke om människosmuggling i organiserad form vid minst nio tillfällen. Som brott angavs i arresteringsordern deltagande i en kriminell organisation samt hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse. Endast det först nämnda brottet markerades i ordern som listbrott. Tingsrätten beslutade om överlämnande. I hovrätten hävdade åklagaren, såvitt avsåg misstanken om delaktighet i en kriminell organisation, att gärningsbeskrivningen i Sverige skulle ha motsvarat ett påstående om organiserande av människosmuggling gemensamt och i samråd med andra, varför gärningen sådan den beskrivits motsvarade brott enligt svensk rätt. Hovrätten fastställde tingsrättens beslut. Högsta domstolen meddelade inte prövnings-tillstånd.

Villkorade överlämnanden och garantier m.m.

Elva eftersökta svenska medborgare har begärt att få verkställa en eventuell frihetsberövande påföljd i Sverige. I dessa fall har den utfärdande staten garanterat att så skall ske. Tingsrätterna har också villkorat överlämnandet i enlighet härmed beträffande nio personer. Av dessa har i ett ärende beslutet om överlämnande upphävts sedan den europeiska arresteringsordern återkallats.

I ett ärende avseende två eftersökta svenska medborgare har tingsrätten inte ställt upp något sådant villkor trots att de båda eftersökta begärt att få verkställa en eventuell frihetsberövande påföljd i Sverige och den utfärdande staten garanterat att så skall ske.

Tvångsmedelsanvändningen – år 2004

Beträffande fyra av de eftersökta personerna har inte några tvångsmedel förekommit i anledning av den europeiska arresteringsordern. I ett fall rörde det sig om s.k. utvidgat överlämnande och personen i fråga hade redan tidigare utlämnats till den utfärdande staten. I övrigt var det fråga om ett fall där det på förhand stod klart att överlämnande skulle vägras, ett fall där den eftersökta verkställde ett fängelsestraff i Sverige och två fall beträffande en person som redan var häktad i ett pågående svenskt

mål. Beträffande den sistnämnde har dock tingsrätten beslutat om s.k. villkorad häktning. Skr. 2005/06:62

För en av de eftersökta personerna har inte några andra personella tvångsmedel än reseförbud med anmälningsskyldighet förekommit. Beträffande en annan, som var anhållen i sin frånvaro, hävde åklagaren anhållandet samma dag som den eftersökta personen greps och beslutade i stället om reseförbud och anmälningsskyldighet. Den eftersökte inställde sig sedermera självmant inför de rättsliga myndigheterna i den utfärdande staten, trots att han var föremål för ett svenskt reseförbud.

I de övriga ärendena har 13 av de eftersökta personerna varit frihetsberövade med anledning av den europeiska arresteringsordern. Av dessa har tio personer, sedan de gripits, varit berövade friheten till dess att överlämnandet har verkställts. I dessa tio ärenden har frihetsberövandet¹ i Sverige pågått längre än en månad i två fall, minst tre veckor i ytterligare tre fall och minst två veckor i övriga fem fall.

I två fall har ett anhållande- respektive ett häktningsbeslut hävts och de eftersökta i stället belagts med reseförbud med anmälningsskyldighet. I ett annat fall har ett anhållande upphävts utan att ersättas av annat tvångsmedel.

Tvångsmedelsanvändningen – första halvåret 2005

Beträffande fem av de eftersökta personerna har, per den 1 september 2005, inte några tvångsmedel förekommit med anledning av den europeiska arresteringsordern. I två fall rörde det sig om s.k. utvidgat överlämnande och personerna i fråga hade redan tidigare överlämnats till den utfärdande staten. Ett ärende pågick ännu den 1 september (vid tingsrätten hade endast förordnats offentlig försvarare). I övrigt har det rört sig om ett fall där den eftersökte verkställde ett fängelsestraff i Sverige och en person som redan var häktad i ett pågående svenskt mål. Beträffande den sistnämnde beslutade dock tingsrätten om s.k. villkorad häktning.

Av de eftersökta personerna har 18 varit frihetsberövade med anledning av den europeiska arresteringsordern. De har därefter samtliga varit berövade friheten till dess att överlämnandet har verkställts. I dessa ärenden har frihetsberövandet² i Sverige pågått mer än två månader i fyra fall, mer än en månad i ytterligare fyra fall, mer än tre veckor i ytterligare två fall och mer än två veckor i ytterligare sex fall.

Beträffande de längre frihetsberövandena kan sägas följande.

Ett av de längsta frihetsberövandena varade i vart fall ca tre månader. Det avsåg en person som greps den 30 maj 2005 och som överklagade i först häktnings- och senare överlämnandefrågan till såväl hovrätt som Högsta domstolen. Personen i fråga önskade själv att verkställigheten skulle skjutas upp, eftersom hans hustru beräknades föda barn i augusti samma år. Den 25 augusti beslutade Högsta domstolen att inte bevilja prövningstillstånd. I ett annat fall varade frihetsberövandet i tre månader

¹ Fr.o.m. dagen för gripande eller verkställighet av ett anhållningsbeslut t.o.m. dagen för verkställighet.

² Fr.o.m. dagen för gripande eller verkställighet av ett anhållningsbeslut t.o.m. dagen för verkställighet.

och åtta dagar. Den eftersökte överklagade först i häktningsfrågan till hovrätt och senare i överlämnandefrågan till såväl hovrätt som Högsta domstolen.

Ytterligare två frihetsberövanden varade i mer än två månader. I det ena varade frihetsberövandet i två månader och 23 dagar, innan det kunde verkställas efter det att Högsta domstolen beslutat att inte bevilja prövningstillstånd med anledning av den eftersöktes överklagande i överlämnandefrågan. I det andra fallet varade frihetsberövandet i två månader och sex dagar. Det gällde ett ärende i vilket hovrätten undanröjde tingsrättens ursprungliga beslut om överlämnande och återförvisade målet till tingsrätten. Tingsrättens andra beslut fattades inom en vecka efter gripandet. Hovrätten fastställde det tre veckor senare. Sedan hovrättens beslut fyra veckor därefter hade vunnit laga kraft kunde överlämnandet verkställas.

Offentliga försvarare

I de ärenden som inkom under år 2004 och under första halvåret år 2005 har offentlig försvarare förordnats i alla fall utom ett. I det sistnämnda fallet var det uppenbart att det begärda överlämnandet skulle vägras.

Regelmässigt förordnas offentlig försvarare i direkt anslutning till att ett ärende inleds. I något fall har dock utredningen pågått en tid innan offentlig försvarare förordnats. Ärendena vid tingsrätterna inleds normalt med en häktningsframställning i kombination med att behov av offentlig försvarare anmäls alternativt genom en framställning om offentlig försvarare då en utredning inleds.

Muntliga förhandlingar

I fyra ärenden under år 2004 hölls inte någon förhandling i frågan om överlämnande. Det var fråga om tre fall där de eftersökta medgett överlämnande och uttryckligen hemställt om skriftlig handläggning samt ett fall där brottet var preskriberat. I sju ärenden år 2005 avgjordes frågan om överlämnande utan förhandling vid tingsrätten. Två av fallen avsåg utvidgat överlämnande och de eftersökta befann sig alltjämt i de stater till vilka de tidigare överlämnats. I övrigt har behov av förhandling bedömts saknas, sedan de eftersökta samtyckt till överlämnande. I ett fall har någon förhandling inte aktualiserats eftersom något tvångsmedel inte har varit aktuellt och åklagaren inte begärt prövning av frågan om överlämnande.

I tingsrätterna är den genomsnittliga förhandlingstiden knappt en timme. I hovrätt har samtliga fall utom ett avgjorts på handlingarna.

Vid samtliga förhandlingar har den eftersökte, den offentlige försvararen och åklagaren (någon gång via videolänk) varit närvarande. Tolk har varit närvarande i vissa fall.

Beslut om uppskjuten verkställighet

I fyra ärenden har tingsrätterna beslutat om uppskjuten verkställighet – i två ärenden beträffande en och samma person i avvaktan på en pågående

lagföring och ev. straffverkställighet i Sverige, i det tredje fallet i avvaktan på verkställighet av ett fängelsestraff här. Det fjärde gällde en eftersökt person som var häktad i ett svenskt mål. Tingsrätten fann att verkställigheten borde skjutas upp i avvaktan på den pågående lagföringen i Sverige och beslutade att överlämnandet skulle verkställas när den eftersökte inte längre var frihetsberövad med anledning av målet här. Tingsrätten beslutade om s.k. villkorad häktning. Överlämnandet kunde verkställas drygt två månader efter tingsrättens beslut, sedan den svenska rättegången hade avslutats.

I ett fall har åklagaren beslutat om uppskjuten verkställighet. Den utfärdande staten begärde och beviljades ca tio dagars uppskov, eftersom läkare måste närvara vid transporten.

Tidsfrister

I huvudsak synes tidsfristerna ha kunnat hållas då sådana har varit tillämpliga. Undantagen hänför sig till ärenden som har överklagats till Högsta domstolen. I ett par ärenden har tingsrättens beslut meddelats senare än 30 dagar från gripandet, men det rör sig endast om några dagars fördröjning. I något fall har 60-dagarsfristen (från gripandet) för ett slutligt beslut överskridits med ett par dagar då den eftersökte överklagat till Högsta domstolen. Den yttersta fristen om 90 dagar har i endast ett fall överskridits.

I ett fall, där frihetsberövandet varade i tre månader och åtta dagar, beslutade Högsta domstolen en dag före det att 90-dagarsfristen löpte ut att inte bevilja prövningstillstånd. Beslutet om överlämnande kunde där efter verkställas inom tio dagar. I det fallet överskred dock tingsrätten sin 30-dagarsfrist med ett par dagar.

Handläggningstider vid tingsrätterna

Handläggningstiderna vid de olika tingsrätterna har undersökts i de ärenden som inkommit till tingsrätterna under år 2005.

Den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 16 dagar. Om man undantar de tre ärenden i vilka inga frister var tillämpliga har den genomsnittliga totala handläggningstiden uppgått till 11 dagar. Det ärende som inte har föranlett några andra åtgärder från tingsrättens sida än förordnande av offentlig försvarare ingår inte i beräkningen.

5.4.3 Ersättningsfrågor

Offentliga försvarare år 2004

Domstolsverket har för år 2004 rapporterat ersättningen av allmänna medel till förordnade offentliga försvarare. I de till verket rapporterade fallen (14 stycken, varav 4 överklagats till hovrätt) har den genomsnittliga kostnaden per ärende för offentlig försvarare uppgått till 11 962 kr.

Några fall har bidragit till att driva upp genomsnittskostnaden. I de två fall där högst ersättning har utgått till offentliga försvarare har kost-

naderna uppgått till ca 18 000 kr vid tingsrätten och 3 385 kr respektive 2 500 kr i hovrätten. Sedan Domstolsverket redovisade dessa uppgifter har försvararna i de båda nämnda ärendena tillerkänts ytterligare ersättning av Högsta domstolen med 3 125 kr respektive 2 520 kr med anledning av överklaganden.

Offentliga försvarare år 2005

I de 21 mål som har avgjorts under 2005 har den genomsnittliga kostnaden per ärende för offentlig försvarare uppgått till 17 709 kr. Av detta belopp har ca 11 053 kr avsett arbete.

Spännvidden mellan de beslutade ersättningarna är dock stor. Några fall har bidragit till att driva upp genomsnittskostnaden. I det fall där högst ersättning har utgått, har kostnaden för offentlig försvarare uppgått till 48 814 kr. I övrigt har det förekommit tre ärenden, i vilka försvararersättningarna i vart och ett har uppgått till över 30 000 kr. I två av dem avsåg huvuddelen av ersättningen tidsspillan.

I åtta ärenden har den totala ersättningen till den offentlige försvararen i vart och ett av ärendena understigit 10 000 kr.

Tolkersättningar

Domstolsverket har, i redovisningen av inrapporterade ärenden år 2004, angett att ersättning av allmänna medel till tolkar i ärenden om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder uppgått till totalt 10 786 kr.

Av tingsrättsakterna för första halvåret 2005 framgår att tolkar har anlitats vid domstolarna i tio ärenden. I de ärenden där tolkersättningarna har redovisats särskilt har ersättningarna vid domstolen uppgått till som högst 2 519 kr och som lägst 334 kr.

5.4.4 Utvecklingen efter ett överlämnande

I allt väsentligt saknas än så länge uppgifter om lagföringen utomlands efter ett överlämnande. I några enstaka fall är det känt att de personer som har överlämnats, har försatts på fri fot av de utländska domstolarna och därefter återvänt till Sverige. I något fall har detta inträffat sedan lagföringen avslutats och den eftersökte ansetts ha avtjänat aktuellt straff. Garantier om återförande till Sverige för avtjänande här av en eventuell frihetsberövande påföljd har lämnats i ett antal ärenden, i vilka eftersökta svenska medborgare har överlämnats för lagföring. Något sådant återförande har ännu inte (i september 2005) varit aktuellt.

Överlämnande för verkställighet har inte heller under aktuell tid vägrats enligt 2 kap. 6 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder på grund att den eftersökte begärt att i stället få verkställa påföljden här.

6.1 Polisen

I årsredovisningen för år 2004 betonade Rikspolisstyrelsen polisens framskjutna roll som utfärdare, handläggare och administratör av den europeiska arresteringsordern. Eftersom varje ärende slutbehandlas hos polisen har det nya arbetssättet, enligt Rikspolisstyrelsen, inneburit dels mer omfattande handläggningsåtgärder och översättningsarbete, dels att kraven på kvalitet och rättssäkerhet i hanteringen understrukits. Initialt har den europeiska arresteringsordern krävt en omfattande utbildningsinsats och utveckling av nya arbetsrutiner och IT-stöd. I redovisningen framhölls att polisens arbete med arresteringsordern under året hade fungerat väl.

Vidare anförde Rikspolisstyrelsen att dess prognoser om att det förenklade systemet skulle medföra ett ökat utnyttjande av internationella efterlysningar i brottsbekämpningen hade visat sig riktiga. I fråga om kostnadsutvecklingen angavs att verksamheten med arresteringsordern inom Rikspolisstyrelsen utgör en integrerad del av det övriga internationella samarbetet, varför kostnaderna inte helt kan separeras från övriga ärendetyper. I synnerhet för den centrala polisen, som handhar utfärdandet av arresteringsorder, hade emellertid systemet med den europeiska arresteringsordern inneburit ökade kostnader. Det nya systemet uppskattades ha inneburit att kostnaderna för polisen för ärendetypen ökat med 20–25 procent. Detta skulle dock sättas i relation till att kostnaderna för vissa andra myndigheter torde ha minskat.

Uppgiften att utfärda arresteringsorder på begäran av Kriminalvårdsstyrelsen, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse har ålagts Rikspolisstyrelsen och uppgiften har där lagts på Nationella sambandskontoret (NSK). I och med att arresteringsorderförfarandet började tillämpas har myndigheterna i större utsträckning använt sig av internationella efterlysningar och detta har i sig ökat belastningen på NSK. NSK har inom ramen för denna utvärdering framfört att detta medfört både fler utbildningsinsatser och nya och mer tidskrävande arbetsuppgifter. Personalåtgången är densamma som innan införandet av systemet med arresteringsordern. Det finns dock inte någon beräkning av kostnader och kostnadsutveckling. Eftersom arresteringsorderförfarandet inte är den enda förändring av det internationella arbetet inom polisen som har genomförts under de senaste åren är det också enligt NSK svårt att få en uppfattning om exakt hur mycket merarbete som har krävts och hur mycket kostnaderna ökat.

6.2 Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndigheten betonade i sin årsredovisning för år 2004 åklagarens centrala roll vid handläggningen i det nya systemet och anförde att rollen, allmänt sett, innebär en betydligt större arbetsbörda än vad som är fallet i systemet med utlämning. Därtill kommer att åklagarväsendets kostnader för översättningar – vilka som regel kommer att behöva ske skyndsamt – kan förväntas öka. Åklagarmyndigheten framhöll dock att

det var för tidigt att dra några konkreta slutsatser om kostnadsutvecklingen, särskilt som ett flertal medlemsstater börjat tillämpa de nya reglerna först lång tid in på året.

Inom ramen för denna utvärdering har företrädare för Åklagarmyndigheten framfört att handläggningstiderna visserligen är korta i förhållande till utlämning, men att nya arbetsmoment för åklagare tillkommit. Dit hör förhandlingar i tingsrätterna med i vissa fall långa resor som följd (ärenden om överlämnande från Sverige handläggs enbart på de internationella kamrarna). Vidare medför överklagandemöjligheterna ytterligare arbetsmoment för åklagaren.

Beträffande arbetsinsatsen på Riksåklagarens kansli har genomförandet av systemet med arresteringsordern inneburit att andelen ärenden om utlämning minskat. Å andra sidan har andra arbetsmoment tillkommit. De har rört allt från utbildning, rådgivning till åklagare och skrivande av handböcker till uppföljande verksamhet, inklusive deltagande i och besvarande av den förhållandevis stora mängd utvärderingar och frågeformulär som det nya systemet har föranlett.

I regleringsbrevet för budgetåret 2005 avseende Åklagarmyndigheten har regeringen gett Åklagarmyndigheten i uppdrag att redovisa de åtgärder som har vidtagits för att vidareutveckla det internationella samarbetet. Åklagarmyndigheten skall också redovisa hur myndigheten har tillämpat lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

6.3 Kriminalvården

Kriminalvårdsstyrelsen har inom ramen för denna utvärdering framfört att dess erfarenhet nu överensstämmer med vad som tidigare framförts i en separat redovisning enligt regleringsbrevet för år 2004.

Erfarenheterna är att det nya systemet, i de ärenden som har varit aktuella för kriminalvården, har medfört tidsvinster. I det sammanhanget har det framhållits att begäran om utlämning inte har behövt utfärdas och att återförandet av de efterlysta har gått snabbare än vid utlämning. En effekt av detta är att man har kunnat efterlysa personer inom Schengenområdet vid kortare strafftider än tidigare. Någon större skillnad i kostnader mellan sedvanlig utlämning och överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder finns inte enligt vad styrelsen har redovisat. Förfaringsättet för kriminalvårdens transporttjänst har inte heller förändrats i och med att systemet med arresteringsordern började tillämpas. Eftersom transporterna skall ske med kortare varsel än vid begäran om utlämning kan det dock i enstaka fall medföra något dyrare transportlösningar.

6.4 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen uttalade i sin redovisning av uppdraget i regleringsbrevet för år 2004 att inget av de ärenden som styrelsen då hade handlagt hade tagit nämnvärda resurser i anspråk, vare sig personellt eller ekonomiskt.

Socialstyrelsens bedömning var att uppgifterna inte heller i fortsättningen skulle komma att kräva särskild resursallokering. Skr. 2005/06:62

Inom ramen för denna utvärdering har Socialstyrelsen emellertid tagit upp en fråga som också nämndes i årsredovisningen. Den nya myndighetsuppgiften har medfört att Socialstyrelsen – efter kontakter med Rikspolisstyrelsen – har funnit sig nödsakad att se till att det dygnet runt finns en beslutsfattare att tillgå på myndigheten för ärenden som rör den europeiska arresteringsordern. Detta krävs för att säkerställa att myndigheten snabbt, om en rymning har ägt rum från någon av landets rättspsykiatiska kliniker, kan vända sig till Rikspolisstyrelsen med en begäran om utfärdande av en europeisk arresteringsorder. Inrättandet av denna jour har inte kunnat inrymmas i annan jourverksamhet vid myndigheten, eftersom tillämpningen av lagen och beslutfattandet inte kan fördelas på en större krets av tjänstemän. Detta förhållande har därför medfört extra kostnader för myndigheten.

6.5 Domstolsväsendet

Domstolsväsendet har genom att beslutanderätten flyttats till domstolarna fått en ny ärendekategori. Domstolsverket har redovisat att detta har föranlett behov av utbildningsinsatser med vissa kostnader som följd.

Handläggningen vid domstolarna har vidare föranlett kostnader för domstolspersonal. Med hänsyn till att det är fråga om ett begränsat antal ärenden har kostnadsökningen rört sig om begränsade belopp.

I fråga om kostnader för tolkar och offentliga försvarare, se avsnitt 5.

6.6 Övriga myndigheter

Statens institutionsstyrelse har framhållit att tillämpningen av lagstiftningen har varit och förväntas förbli problemfri samt att det hos styrelsen inte har förekommit några extra kostnader i samband med tillämpningen. Ekobrottsmyndigheten har meddelat att man har genomfört utbildning i fråga om arresteringsordern. Från Riksdagens ombudsmän (JO) har inhämtats att JO har prövat ett ärende med anknytning till den europeiska arresteringsordern under aktuell period. Justitiekanslern har inte prövat något ärende. Kustbevakningen och Tullverket har inte berörts av den nya lagstiftningen under perioden.

7 Bedömningar

I detta avsnitt redovisar regeringen sina bedömningar utifrån det i tidigare avsnitt beskrivna materialet och de synpunkter som har förts fram inom ramen för utvärderingen.

Den europeiska arresteringsordern syftar till att skapa ett enklare och snabbare förfarande än det som gäller vid utlämning samt att utveckla det rättsliga samarbetet inom EU och att öka möjligheterna att utreda och beivra brott, allt med bibehållen rättssäkerhet. Syftena med överlämn-

nande kan sägas skilja sig åt något om överlämnandet gäller till eller från en medlemsstat. De två situationerna behandlas därför var för sig i avsnitt 7.1 respektive 7.2. Gemensamma frågor behandlas i avsnitt 7.3. Det gäller särskilt sådant som samverkan mellan berörda myndigheter men även t.ex. statistik.

7.1 Arresteringsorder utfärdade i Sverige och överlämnande hit

7.1.1 Syfte och tillämpning

Regeringens bedömning: Syftena med den europeiska arresteringsordern har uppnåtts när Sverige är utfärdande stat. Tillämpningen har fungerat väl.

Skälen för regeringens bedömning

Syftena har uppnåtts – kortare handläggningstider och ökade möjligheter att beivra brott

I inledningen till avsnitt 7 beskrivs syftet med den europeiska arresteringsordern. Vid överlämnande till Sverige är det ur ett snävt svenskt perspektiv intresset av att utreda och beivra brott i Sverige som kommer i förgrunden, liksom de intressen som inblandade i svenska rättegångar har, t.ex. målsägande och medmisstänkta.

I ärenden om överlämnande till Sverige är det främst Åklagarmyndigheten, Kriminalvårdsstyrelsen, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Rikspolisstyrelsen, genom Nationella sambandskontoret (NSK), som är inblandade för svensk del. Företrädare för dessa myndigheter menar att syftet att skapa ett snabbare, enklare och mer effektivt förfarande kan sägas ha uppnåtts i och med att handläggningstiderna förkortats, vägransgrunderna är få samt att ärendena handläggs av rättsliga myndigheter.

Även om tidsfristerna enligt rambeslutet är korta har de i allmänhet respekterats av de verkställande staterna. I detta sammanhang bör beaktas att handläggningstiderna för att pröva en begäran om utlämning i vissa stater har uppgått till mer än ett år. Genom att handläggningstiderna i den andra staten förkortas minskar de olägenheter som långvariga frihetsberövanden innebär för den eftersökta personen. Det innebär därutöver att en brottsutredning som förutsätter att en brottsmisstänkt person överlämnas för lagföring kan bedrivas utan långa uppehåll i väntan på att en framställning behandlas i den andra staten. Därigenom blir utredningen mer koncentrerad och risken minskar för att utredning och bevisning försämrats. I ett mål med flera misstänkta är ett snabbt överlämnande till Sverige för lagföring av en misstänkt också positivt för i Sverige frihetsberövade medmisstänkta. Fördelen för målsäganden med en kortare väntan på rättegång bör också framhållas. Även för den som eftersöks för verkställighet av en påföljd finns det ett intresse av att prövningen om överlämnande inte drar ut på tiden.

Genom vad som framförts av myndigheterna har handläggningen också förenklats på annat sätt. Exempelvis har Kriminalvårdsstyrelsen

påpekat att en arresteringsorder utgör en begäran om både gripande och överlämnade, varför någon särskild begäran om utlämning inte behöver göras, såsom är fallet vid handläggning enligt ett utlämningsförfarande. Åklagarmyndigheten har framhållit att alla stater inom EU överlämnar egna medborgare och att överlämnande sker inte bara för rättegång utan också för utredningsåtgärder vid tillfälliga hinder mot verkställighet. Även Ekobrottsmyndigheten har pekat på den minskade tidsutdräkten.

NSK har redovisat att efterlysningsfrekvensen ökade markant efter årsskiftet 2004. Överlämnande kommer också i fråga vid ett större antal fall än vid utlämning, eftersom vägransgrunderna är färre och egna medborgare kan överlämnas i större utsträckning än tidigare. Det kan också konstateras att överlämnande har skett i nästan samtliga fall där av Sverige eftersökta personer har påträffats i andra stater inom EU. Vidare bör de förkortade handläggningstiderna medföra att lagföring sker i ett större antal fall än tidigare, inte minst vid brottsutredningar med flera häktade i Sverige. Detta torde sammantaget ha förbättrat möjligheterna att utreda och beivra brott.

Några negativa aspekter som skiljer förfarandet med överlämnande till Sverige från utlämning hit, t.ex. i rättssäkerhetshänseende, har inte kommit fram under utvärderingen.

Syftena med den europeiska arresteringsordern har alltså uppfyllts när Sverige är utfärdande stat. Särskilt bör framhållas de kortare handläggningstiderna och därigenom de kortare frihetsberövandena för enskilda.

Tillämpningen har fungerat bra

Vid överlämnande till Sverige är det främst förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder som tillämpas. Myndigheterna har samstämmt meddelat att regleringen i allt väsentligt fungerar utan problem. Erfarenheterna från det nya systemet är att förfarandet kring överlämnande har flutit smidigt och att den enskilde har fått sin sak prövad snabbare. Överlämnande har i majoriteten av fallen skett för lagföring för allvarlig brottslighet och verkställighet av långa straff. Såvitt känt har lagföringen i Sverige lett till en icke frihetsberövande påföljd i endast ett fall.

Det kan således konstateras att tillämpningen i Sverige i ärenden om överlämnande hit fungerar bra.

Flera förbättringar förutses när det nya gemensamma informationssystemet SIS II (Schengens informationssystem II) kommer igång under år 2007. Eftersom det nuvarande SIS utformades innan arresteringsorderförfarandet började tillämpas saknas vissa funktioner, t.ex. kan innehållet i en arresteringsorder överföras men inte arresteringsordern i sig. Det nya systemet kommer att omfatta 28 stater (EU:s 25 medlemsstater samt Schweiz, Norge och Island) jämfört med 15 stater i dag. SIS II innebär att alla arresteringsorder kan finnas tillgängliga direkt i systemet. När en arresteringsorder således inte längre behöver skickas på annat sätt kommer förfarandet att förenklas ytterligare.

Nyttan av det nya systemet kan också förväntas öka i takt med att det blir mer inarbetat och tillämpas inom hela EU.

Regeringens bedömning: Kraven på underlaget för att en svensk arresteringsorder för lagföring skall få utfärdas bör ses över. Frågor som Socialstyrelsen tagit upp, bl.a. om rapporteringsskyldighet till styrelsen när en för rättspsykiatrisk vård intagen patient avviker, bör övervägas inom ramen för pågående arbete om säkerheten inom rättspsykiatrisk vård och psykiatrisk tvångsvård.

Skälen för regeringens bedömning

Underlag för en svensk arresteringsorder för lagföring

I samband med att rambeslutet genomfördes i svensk rätt övervägdes vilka krav som bör ställas på den bakomliggande utredningen av de aktuella brotten för att en svensk arresteringsorder skall få utfärdas. Regeringen bedömde då att det för utfärdande av en arresteringsorder i Sverige för lagföring skall finnas ett häktningsbeslut, där domstol har häktat den eftersökte på sannolika skäl misstänkt för brottet (3 § förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). För s.k. accessoriska brott, dvs. ett brott som, utan att det i sig uppfyller kraven på svårhet enligt rambeslutet, tas med i en arresteringsorder tillsammans med ett annat brott, krävs inte något häktningsbeslut.

Företrädare för Åklagarmyndigheten har framhållit att det i vissa fall vore fördelaktigt om det räckte med ett anhållningsbeslut som grund för en arresteringsorder, bl.a. för att i brådskande fall kunna utfärda en arresteringsorder innan åklagaren har hunnit underställa domstolen frågan om häktning. Regeringen anser att det nu kan vara lämpligt att på nytt överväga frågeställningen. Inom ramen för det nordiska samarbetet har en konvention förhandlats fram om ett nytt utlämningsförfarande inom Norden (en nordisk arresteringsorder). Konventionens genomförande i svensk rätt bereds för närvarande inom Regeringskansliet. I samband med detta arbete kommer den nu aktuella frågan samt vissa andra delar av regleringen i förordningen om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder att ses över.

Rättspsykiatrisk vård m.m.

Socialstyrelsen konstaterar att den inte har stött på några problem vid tillämpningen av regelverket avseende arresteringsordern. Styrelsen har emellertid tagit upp ett par frågor som rör patienter som avviker från rättspsykiatrisk vård, bl.a. att det saknas författningsreglerad skyldighet för dem som bedriver rättspsykiatrisk tvångsvård att anmäla till styrelsen om en patient avviker.

De frågor som Socialstyrelsen har tagit upp kommer att beaktas inom ramen för pågående arbete om säkerheten inom rättspsykiatrisk vård och psykiatrisk tvångsvård.

7.2 Arresteringsorder utfärdade av annan medlemsstat och överlämnande från Sverige

Skr. 2005/06:62

7.2.1 Syfte och tillämpning

Regeringens bedömning: Syftena med den europeiska arresteringsordern har uppnåtts när Sverige är verkställande stat. Tillämpningen har fungerat väl.

Skälen för regeringens bedömning

Syftena har uppnåtts – kortare handläggningstider och ökad förutsebarhet

I inledningen till avsnitt 7 beskrivs syftet med den europeiska arresteringsordern. Vid överlämnande från Sverige kommer fokus, ur ett snävt svenskt perspektiv, tydligare på handläggningen av ärenden av domstolar och åklagare i Sverige och på den eftersökta personens rättssäkerhet.

Genomförandet av rambeslutet om den europeiska arresteringsordern i svensk rätt har inneburit att det övergripande beslutsansvaret för överlämnandet till den andra staten flyttats över från regeringen till domstolar. Detta har i sin tur lett till en reglering som tagit sin utgångspunkt i att bestämmelserna tillämpas av åklagare och domstolar i ett rättsligt tvåpartsförfarande där förutsättningarna för överlämnande uttömmande regleras i lag. En sådan reglering ger ökad förutsebarhet. Genom införandet av en domstolsprövning har också regler om möjligheter till överklagande införts.

Rikspolisstyrelsen genom Nationella sambandskontoret (NSK) och företrädare för Åklagarmyndigheten har framfört att syftena med rambeslutet har uppnåtts; handläggningstiderna har förkortats, vägransgrunderna är relativt få och handläggningen är nu rent rättslig. De korta tidsfristerna har i allmänhet respekterats av svenska myndigheter. Stora tidsvinster bör också ha uppnåtts i och med att t.ex. utredningsmaterial inte längre behöver översättas.

Sveriges advokatsamfund har framfört att samfundet inte har sett sina farhågor förverkligats i ärendena hittills. Snabbheten i förfarandet har framhållits som en fördel. Eftersom de praktiska erfarenheterna än så länge är begränsade och advokat kåren inte i någon högre grad har berörts av genomförandet, kvarstår emellertid de farhågor och principiella invändningar som samfundet tidigare har framfört. Samfundet har också påtalat att det i utlämnings-sammanhang finns en allmän oro för att rättigheterna för exempelvis asylsökande urholkas och att det därmed finns en risk för att skyddssökande utlämnas till länder de flytt ifrån, utan en ordentlig prövning av risken för tortyr m.m. Det är enligt samfundet oklart vad ett överlämnande i detta sammanhang kan innebära i fråga om risker för vidareutlämning. Vidare har samfundet anfört att en precisering eller en inskränkning av listbrotten skulle välkomnas. Argumentet att rättssäkerheten har höjts genom förfarandet med domstolsprövning i en tvåpartsprocess med överklagandemöjligheter är enligt samfundet inte så imponerande då det även tidigare i utomnordiska utlämningsförfaranden fanns domstolskontroll genom Högsta domstolens prövning.

Inte heller Frivilligorganisationernas fond för mänskliga rättigheter (MR-fonden) eller Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättig-

heter har kännedom om några fall där deras farhågor har besannats. Organisationerna har emellertid framhållit att farhågorna kvarstår, eftersom frågan om en utvärdering är tidigt väckt och det än så länge finns endast begränsade erfarenheter.

Från ett fåtal enskilda advokater har lämnats synpunkter på regleringen, t.ex. har önskemål förts fram om att en person som har överlämnats från Sverige, i vart fall i vissa situationer, i den utländska rättegången skall biträdas av en svensk offentlig försvarare vid sidan av den nationella försvararen.

I den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som tillträtts av EU:s medlemsstater, finns de grundläggande krav som kan ställas på ett rättsligt förfarande. Inom EU pågår ett arbete med att ytterligare precisera reglerna i Europakonventionen om rätten till en rättvis rättegång. Som ett första steg diskuteras nu miniminormer på vissa områden som skall vara gemensamma för hela EU, se avsnitt 4.3.

Bland annat i Europakonventionen finns (i artikel 3) ett förbud mot tortyr och annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Enligt punkt 13 i rambeslutets ingress får ingen avvisas, utvisas eller utlämnas till en stat där han eller hon löper allvarlig risk att utsättas för dödsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Detta är en erinran om medlemsstaternas skyldigheter enligt bl.a. Europakonventionen att inte till ett tredje land avvisa, utvisa eller vidareutlämna en person som tidigare har överlämnats, om det finns risk för dödsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. En ytterligare erinran om Europakonventionens bestämmelser finns i rambeslutets inledande artikel. Även i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (2 kap. 4 § 2) finns en erinran om förbudet mot överlämnande om det skulle strida mot Europakonventionen eller de tilläggsprotokoll till denna konvention som gäller som lag här i landet.

Det har inte framkommit några belägg för att de farhågor i rättssäkerhetshänseende som tidigare har framförts skulle ha besannats i den praktiska tillämpningen. Bortsett från att svenska medborgare har kunnat överlämnas i ökad utsträckning är det svårt att i det studerade materialet finna fall som inte hade lett till utlämning enligt det tidigare förfarandet. Skillnaden består närmast i att ett utlämningsförfarande hade tagit längre tid. Inte heller de synpunkter som har framförts utifrån enskilda fall tillåter några andra slutsatser eller ger anledning till ändrade bedömningar. I de avseenden som synpunkter har framförts är det vidare svårt att se någon avgörande skillnad gentemot utlämningsförfaranden.

De iakttagelser som har kunnat göras ger inte anledning till några andra bedömningar än dem som regeringen och riksdagen gjorde vid beslutet om rambeslutet och dess genomförande i Sverige. Tvärtom synes flera fördelar ha uppnåtts jämfört med utlämning, inte minst genom det snabbare förfarandet och de därmed kortare frihetsberövandena. Genom att handläggningstiderna förkortas undviks långvariga frihetsberövanden. Förutsebarheten torde ha ökat i och med att diskretionära prövningar inte längre skall göras på politisk nivå. Prövningen sker nu vid domstol i en tvåpartsprocess och med möjligheter att överklaga beslut om överlämnande.

Utvärderingen visar att rambeslutet om den europeiska arresteringsordern har skapat ett mervärde för Sverige i förhållande till det tidigare tillämpade utlämningsförfarandet.

Avslutningsvis kan tilläggas att de pågående förhandlingarna om ett rambeslut om rättssäkerhetsgarantier liksom pågående och kommande uppföljningar av arresteringsordern på det europeiska planet bör kunna stärka tryggheten i förfarandet ytterligare.

Tillämpningen har fungerat bra

Handläggningen av ärenden om överlämnande från Sverige regleras i främst två författningar: lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och förordningen (2003:1179) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Cirka 40 ärenden om överlämnande från Sverige har aktualiserats under den period som utvärderingen avser. De personer som har överlämnats har i nästan samtliga fall varit 21 år eller äldre. De yngre som överlämnats var 18 respektive 20 år gamla. År 2005 var den genomsnittliga handläggningstiden vid tingsrätt endast 16 dagar. I endast en fjärdedel av ärendena har frihetsberövandet i Sverige varat mer än en månad.

Det övergripande intrycket är att myndigheterna inte har upplevt andra tillämpningsproblem än sådana som kan förväntas när ett nytt system genomförs. De har framfört att tillämpningen och samarbetet dem emellan har fungerat väl och att införandet av systemet med den europeiska arresteringsordern har inneburit vinster, såväl för myndigheter som för de enskilda som berörs.

Domstolsverket har konstaterat att den ringa mängd till verket rapporterade tillämpningsproblem indikerar att det nya regelverket fungerar väl. Den övergripande uppfattningen bland de domstolar som har tillämpat regelverket tycks enligt Domstolsverket vara att inga större svårigheter uppstått.

Såväl företrädare för Åklagarmyndigheten som Rikspolisstyrelsen menar att tillämpningen i allt väsentligt fungerar bra. Erfarenheterna från det nya systemet är att förfarandet kring överlämnande har flutit smidigt och att den enskilde har fått sin sak prövad snabbare. Företrädare för Åklagarmyndigheten har särskilt framhållit det snabbare och mindre krångliga förfarandet och den alltigenom rättsliga prövningen. Rikspolisstyrelsen har redovisat att fördelar uppnåtts i form av ökad förutsebarhet samt ett betydligt snabbare förfarande, vilket gynnar den enskilde.

Sammanfattningsvis kan sägas att tillämpningen i allt väsentligt har fungerat väl. Underlaget föranleder, med något undantag, inte andra bedömningar än dem regeringen och riksdagen gjorde i det lagstiftningsärende som ledde fram till lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och den anslutande förordningen. I några delar finns det emellertid anledning att överväga mindre justeringar, se avsnitt 7.2.2.

Flera förbättringar förutses också med det nya gemensamma informationssystemet SIS II. Dessa behandlas ovan under avsnitt 7.1.

Självfallet har kostnader uppstått genom den nya regleringen, dels initiala som t.ex. utbildning, dels kostnader för enskilda ärenden. Någon

beräkning av kostnaderna har inte kunnat göras, men kostnaderna för ärendena om överlämnande torde sammanfattningsvis inte överstiga motsvarande kostnader för utlämning. Skr. 2005/06:62

7.2.2 Behov av förändringar

Regeringens bedömning: Det finns inte något behov av större förändringar av regelverket för överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Det har inte framkommit skäl att nu göra någon annan bedömning av möjligheterna att överklaga beslut om överlämnande än den regeringen och riksdagen tidigare har gjort.

I några avseenden har dock behov av vidare överväganden visat sig. Detta gäller regleringen av följande frågor:

- Efterlysningar som har gjorts på annat sätt än genom Schengens informationssystem (SIS).
- Utlämning till övriga nordiska EU-stater.
- Utgångspunkten för beräkning av tidsfristen inom vilken tingsrätten skall fatta beslut om överlämnande.
- Frågan om ett muntligt samtycke till överlämnande skall jämföras med ett skriftligt samtycke.
- Möjlighet till omedelbar verkställighet av beslut om överlämnande av beslagtagna föremål.

Skälen för regeringens bedömning

I detta avsnitt redovisar regeringen de förslag som har förts fram på förändringar av det svenska regelverket för överlämnande från Sverige, och sin bedömning av vilka åtgärder som är lämpliga.

Tidsfrister och domstolsprövningen

Tingsrättens beslut skall som regel fattas inom 30 dagar från gripandet. Ett beslut om överlämnande från Sverige kan överklagas till hovrätt och Högsta domstolen. Grunderna för den valda regleringen beskrivs i förarbetena (se prop. 2003/04:7 s. 101 f. och 126 f.).

Företrädare för Åklagarmyndigheten har framfört att några ärenden har visat att den ordning för överklagande som valts och överklagandetidernas utformning kan skapa svårigheter för Sverige att iaktta de tidsramar som rambeslutet anger för ett ärende om överlämnande. Det har sagts att överklagandetiderna upplevs som onödigt långa mot bakgrund av det allmänna skyndsamhetskravet.

Från domstolshåll har anförts att det är otillfredsställande att domstolarna är bundna av en tidsfrist när någon motsvarande frist inte föreskrivits för åklagaren för att till domstolen lämna in framställningen om överlämnande.

Den genomgång av ärenden som redovisas ovan har visat att den valda ordningen hittills har fungerat väl. Tidsfristerna har i allt väsentligt kunnat hållas.

Av 4 kap. 3 § tredje stycket lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder framgår att åklagaren skall bedriva utredningen skyndsamt och beakta den tidsfrist som kan komma att gälla för tingsrätten. I sammanhanget kan nämnas att tingsrätterna i stor utsträckning i sina beslut synes erinra om de krav som lagstiftningen i olika avseenden ställer. I överlämnandebesluten erinras sålunda regelmässigt om fristen för verkställighet. Vid någon tingsrätt anges också i häktningsbesluten när åklagarens framställning senast måste ha getts in till domstolen för att domstolen skall kunna meddela sitt beslut inom föreskriven tid. Vidare påpekas i besluten att åklagaren genast skall underrätta tingsrätten om den eftersökte samtycker till att överlämnas.

Enligt regeringens mening har det inte framkommit skäl att nu frånga de bedömningar som gjordes när lagstiftningen antogs.

En genom Interpol eftersökt person påträffas i Sverige utan att det finns en arresteringsorder

I normalfallet har en eftersökt person efterlysts av den utfärdande medlemsstaten innan det blir fråga om ett ärende om överlämnande från Sverige. En internationell efterlysning för överlämnande görs i förhållande till de EU-stater som deltar i Schengensamarbetet i Schengens informationssystem (SIS). Vissa stater inom EU är dock ännu inte anslutna till SIS. Dessa staters efterlysningar för överlämnande görs i stället genom Interpol.

Utgångspunkten för att ett ärende om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder skall inledas är att en arresteringsorder har utfärdats och att arresteringsordern är känd i den stat där personen påträffas.

I en övergångsbestämmelse till lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder klargörs att en registrering av en utländsk arresteringsorder i SIS, alltså en efterlysning, skall anses vara likvärdig med en arresteringsorder i avvaktan på att en fullständig order översänds. I dessa fall tillämpas således lagen trots att arresteringsordern ännu inte har skickats till Sverige. Detsamma gäller enligt bestämmelsen för registreringar i SIS som gjorts enligt det tidigare utlämningssystemet. Även äldre SIS-efterlysningar skall alltså jämföras med en arresteringsorder, också i fall då någon sådan ännu inte har utfärdats.

I övergångsbestämmelsen nämns inte uttryckligen efterlysningar som har gjorts på annat sätt än genom SIS, dvs. genom Interpol. Företrädare för Åklagarmyndigheten har framfört att det finns utrymme för att tolka regelverket så att det för efterlysningar som har gjort via Interpol inte finns grund för att inleda ett ärende eller att frihetsberöva den eftersökta personen i Sverige, innan en arresteringsorder har utfärdats av den andra staten. En sådan tolkning skulle innebära att efterlysningar från EU-stater som inte deltar i SIS – huvudsakligen de nya medlemsstaterna – inte ges samma betydelse som SIS-efterlysningar. De uppgifter som finns i efterlysningarna är desamma i de båda systemen. En internationell efterlysning via Interpol ger alltså ett lika gott underlag för provisoriska åtgärder som motsvarande registrering i SIS. Företrädare för Åklagarmyndigheten har framfört önskemål om ett förtydligande i lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Det saknas underlag för ett ställningstagande om behovet av ett förtydligande. Regeringen avser att överväga denna fråga i ett annat sammanhang.

Regleringen i förhållande till Danmark och Finland

Rambeslutet om den europeiska arresteringsordern och överlämnande mellan medlemsstaterna skall mellan medlemsstaterna träda i stället för tidigare utlämningsförfaranden. Medlemsstaterna får emellertid fortsätta att tillämpa eller skapa nya system som är mer långtgående än rambeslutet. Sverige, Danmark och Finland har underrättat rådet och kommissionen om att staterna kommer att fortsätta att tillämpa respektive stats regelverk om utlämning inom Norden. För svensk del innebär detta en fortsatt tillämpning av lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen).

Om en person grips i Sverige med anledning av en arresteringsorder som har utfärdats i Danmark eller Finland, inleds ett ärende om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Om den utfärdande myndigheten i Danmark eller Finland vill att ärendet i stället skall handläggas enligt den nordiska utlämningslagen, får den svenska åklagaren besluta om detta, försåvitt inte frågan om överlämnande redan har underställts rättens prövning. När ärendet inleds med en framställning om utlämning från något av dessa länder, tillämpas den nordiska utlämningslagen på hela förfarandet. Från Åklagarmyndigheten har framhållits att den parallella regleringen ibland ställer till problem vid tillämpningen, både för svenska åklagare och för deras kollegor i de andra nordiska EU-staterna.

De nordiska justitieministrarna bestämde den 13 juni 2002 att de nordiska reglerna om utlämning skulle ses över. Därefter inleddes ett arbete med en ny nordisk utlämningsordning. I juni 2005 kom justitieministrarna överens om principerna för en nordisk arresteringsorder. Förhandlingarna om en konvention om en nordisk arresteringsorder är nu avslutade. Konventionens genomförande i svensk rätt bereds inom Regeringskansliet.

Utgångspunkt för beräkning av tidsfrister

Rambeslutets och den svenska lagstiftningens tidsfrister, inom vilka beslut om överlämnande i normalfallet skall fattas, utgår från tidpunkten då den eftersökta personen grips. Det är emellertid inte alltid en arresteringsorder föranleder ett gripande, t.ex. då den eftersökta personen är frihetsberövad på annan grund eller då personen självmant inställer sig eller hämtas till förhör. I sådana situationer gäller enligt den svenska regleringen ingen uttrycklig tidsfrist, utöver det allmänna skyndsamhetskrav som framgår av lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Det har från både åklagar- och domstolshåll framförts att tidsfristen för ett slutligt beslut borde gälla inte enbart från det att den eftersökta gripits, utan också i de fall då något frihetsberövande inte sker.

Frågan diskuterades redan i lagstiftningsärendet. I departementspromemorian, Lag om europeisk arresteringsorder och överlämnande för brott inom EU (Ds 2002:62 s. 141 f.), föreslogs att fristberäkningen skulle utgå från när den eftersökte ”påträffats”. Flera remissinstanser påpekade dock att detta var en mindre lämplig lösning och mot bakgrund av att ett sådant begrepp kunde vålla tolkningsproblem ändrades utgångspunkten för fristberäkningen till gripandet (prop. 2003/04:7 s. 127).

Det bör mot bakgrund av vad som framkommit under utvärderingen övervägas om nuvarande ordning är den mest ändamålsenliga. Som framgår ovan bereds för närvarande inom Regeringskansliet genomförandet i svensk rätt av en konvention om en nordisk arresteringsorder. I samband med detta arbete avser regeringen att i samråd med berörda myndigheter även se över denna fråga.

Samtycke till överlämnande

Regelverket föreskriver en särskild tidsfrist inom vilken rätten skall meddela beslut om överlämnande i de fall den eftersökta personen samtycker till att överlämnas. Ett beslut om överlämnande från Sverige skall som huvudregel meddelas senast tio dagar efter det att den misstänkte har samtyckt till ett överlämnande. Ett sådant samtycke skall enligt 10 § förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder lämnas skriftligen enligt formulär som fastställs av Riksåklagaren.

Från flera håll har satts i fråga om det är nödvändigt att samtycket skall meddelas skriftligen eller om ett muntligt samtycke lämnat inför domstol skulle kunna få samma rättsverkningar. Frågan bör därför ses över på nytt.

Som ovan nämnts bereds för närvarande inom Regeringskansliet genomförandet i svensk rätt av en konvention om en nordisk arresteringsorder. I samband med detta arbete kommer regeringen att i samråd med berörda myndigheter också se över delar av regleringen i förordningen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Beslagsregleringen

I de fall beslag görs i samband med ett ärende om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder tillämpas på beslaget lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Frågor om beslag och överlämnande prövas av domstol och verkställs av åklagare. Verkställda beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, varefter rätten skall hålla förhandling i frågan. Rätten skall pröva om beslaget är lagligen grundat och om egendomen skall överlämnas till den utfärdande staten. Beslut om överlämnande av beslagtagna föremål skall om möjligt meddelas av rätten i samband med beslutet i fråga om överlämnande av den eftersökte (5 kap. 6 § lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

I de fall där den eftersökte samtycker till att överlämnas kan överlämnandet av den eftersökte verkställas innan rättens beslut i övriga frågor

har vunnit laga kraft. Konsekvensen kan sålunda bli att den eftersökte kan överlämnas snabbt, men att brottsutredningen i den andra staten ändå fördröjs därför att bevisningen finns kvar i Sverige, eftersom domstolens beslut om överlämnande av egendomen inte har vunnit laga kraft och inte får verkställas. Företrädare för Åklagarmyndigheten har mot denna bakgrund föreslagit att det införs en möjlighet till samtycke till överlämnande också av beslagtagna föremål med motsvarande rättsverkningar som vid ett samtycke till överlämnande av en person.

Det bör därför övervägas om det bör införas en regel om att tingsrättens beslut om överlämnande av i beslag tagna föremål inte får överklagas eller åtminstone får verkställas genast, om beslutet om överlämnande av den eftersökte inte får överklagas. Förutsättningen bör i det sammanhanget kunna vara att den eftersökte har samtyckt till att i beslag tagna föremål skall överlämnas. En sådan reglering bör vidare utformas med beaktande av de anspråk som tredje man kan ha på föremålen. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga i samband med en kommande översyn av vissa bestämmelser i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

7.3 Gemensamma frågor för överlämnande till och från Sverige

Regeringens bedömning: Samarbetet mellan myndigheter och transporter mellan stater har fungerat bra. Eventuella svårigheter som har samband med tolkning av rambeslutet eller språkfrågor bör diskuteras inom ramen för det straffrättsliga samarbetet inom EU. Möjligheterna att hos svenska myndigheter på ett mer lättillgängligt sätt inhämta statistikuppgifter om ärenden kommer att förbättras.

Det bör övervägas om möjligheterna till ersättning i samband med utlämning och överlämnande bör utökas. Diskussioner om detta bör föras internationellt.

Skälen för regeringens bedömning

Samarbete

De berörda svenska myndigheterna har samstämmt redovisat uppfattningen att samarbetet och informationsutbytet dem emellan fungerar väl. Redan före det att lagen om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder trädde i kraft hade myndigheterna kontakt och utvecklade en samsyn i fråga om rutiner och kommande samarbete. Kommunikationen är fortfarande väl fungerande.

Även i förhållande till myndigheter i andra stater har de svenska myndigheterna framfört att samarbetet i stort har varit problemfritt. Rikspolisstyrelsen genom Nationella sambandskontoret (NSK), som i funktionen av SIRENE-kontor är något av spindeln i nätet i det nya systemet, har sedan tidigare väl fungerande kommunikationskanaler med de övriga Schengen- och Interpolstaterna. Myndigheter i de andra EU-staterna brukar, liksom svenska myndigheter, svara relativt snabbt på frågor eller framställningar om komplettering.

Det har inte heller från myndigheter i andra medlemsstater eller från berörda EU-organ framförts några väsentliga synpunkter på den svenska tillämpningen. Däremot har det förekommit att svenska domstolars häktningsbeslut har ifrågasatts av andra stater och att dessa krävt sådant underlag från Sverige som det kan ifrågasättas om man som verkställande stat kan kräva enligt det nya systemet. Detta kan upplevas som besvärande och gör, när det förekommer, systemet mer tungrott än vad som är tänkt.

Det förvånar inte att det uppstår vissa problem innan ett internationellt system etableras i alla stater. Frågor av detta slag diskuteras inom ramen för det straffrättsliga samarbetet inom EU samt genom direktkontakter med andra medlemsstater eller med hjälp av åklagarorganisationen Eurojust.

De inblandade myndigheterna har angett att verkställighet av överlämnandebeslut, trots de korta handläggningstiderna, har fungerat utan anmärkning. NSK har uppgett att man hittills har liten erfarenhet av transiteringar men att inga problem eller svårigheter har uppdagats.

Tolkning av rambeslutet och översättningar

Det kan någon gång visa sig att rambeslutet, liksom andra rättsliga instrument, kan tolkas på olika sätt. Som exempel kan nämnas att kommissionens utvärdering ger vid handen att det bland medlemsstaterna råder något olika uppfattningar om rambeslutets särskilda reglering av s.k. listbrott är tillämplig också på försök och medhjälp till sådana brott. En näraliggande fråga är skillnader – åtminstone i nyanser – mellan språkversionerna av rambeslutet. Några praktiska problem har detta, såvitt känt, inte skapat. Om det i framtiden visar sig att olika uppfattningar om tolkning eller skillnader i språkversioner skapar en haltande tillämpning, bör frågan hanteras och lösas inom EU-samarbetet.

I ärenden där Sverige har varit verkställande stat har myndigheterna i Sverige kunnat konstatera att översättningarna till svenska i några fall har brustit i kvalitet. Detta har emellertid kunnat lösas i kontakter mellan myndigheterna. Skulle det vara så att en arresteringsorder till form eller innehåll är så bristfällig att den inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om överlämnande, skall åklagaren förelägga den utfärdande rättsliga myndigheten att komplettera ärendet. Om det trots ett sådant föreläggande kvarstår sådana brister och oklarheter att frågan om överlämnande inte kan bedömas på ett fullgott sätt, skall överlämnande vägras.

Överförande av straffverkställighet

Kriminalvårdsstyrelsen har tagit upp en fråga om överförande av straffverkställighet. I två fall när Sverige överlämnade personer som söktes för lagföring med villkor om att de skulle återföras för att verkställa en eventuellt utdömd påföljd i Sverige, har det tagit förhållandevis lång tid innan Kriminalvårdsstyrelsen har fått nödvändiga uppgifter om domarna från de utfärdande staterna i samband med återförandet till Sverige. Styrelsen har pekat på att det saknas ett särskilt regelverk inom EU som rör över-

förande av straffverkställighet i samband med ärenden om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Några medlemsstater tillämpar Europarådets konvention av den 21 mars 1983 om överförande av dömda personer, vilket styrelsen anser vara mer tungrovt än nödvändigt.

Det är otillfredsställande när tidsförluster av detta slag uppkommer. Systemet är emellertid nytt och erfarenheterna om återföranden efter avslutad lagföring i den utfärdade staten är hittills begränsade. Utvecklingen bör följas framöver och lösas inom ramen för EU-samarbetet. Det bör också nämnas att Österrike, Finland och Sverige har lagt fram ett förslag till rambeslut om överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU (Faktapromemoria 2004/05:FPM58 Rambeslut om ett europeiskt verkställighetsbeslut och överförande av dömda personer mellan EU:s medlemsstater). Förslaget förhandlas i rådsarbetsgruppen för straffrättsligt samarbete.

Statistikuppgifter

Från Åklagarmyndigheten har upplysts att åklagarväsendets diarieföringssystem, BRÅDIS, i mars 2005 har fått ett utökat antal registreringskoder, bl.a. för ärenden om den europeiska arresteringsordern. Åklagarmyndigheten kommer därmed att få möjlighet att få ut statistiska uppgifter elektroniskt, vilket inte har varit möjligt vid denna utvärdering. Åklagarmyndigheten har också i årsredovisningen för år 2004 angett att riksåklagaren avser att fortsätta att följa upp tillämpningen av den europeiska arresteringsordern under år 2005.

Domstolverket har fr.o.m. år 2005 i sitt statistiksystem försett ärenden om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder med en särskild kod. Detta kan förväntas öka möjligheterna att följa utvecklingen framöver.

Polisen har en central roll i systemet. Rikspolisstyrelsen svarar genom Nationella sambandskontoret (NSK) för utfärdande av svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd. Därutöver administrerar NSK för svensk del de internationella efterlysningarna och systemen för motsvarande internationella efterlysningar som gjorts från andra länder. Vidare är polisen inblandad i verkställighets- och transportfrågor. Den mest samlade kunskapen om ärendemängd m.m. finns därför hos NSK. Den är dock inte lika precis som de uppgifter som t.ex. skall rapporteras från åklagarmyndigheterna till Riksåklagarens kansli. Även NSK arbetar med att förbättra sitt statistikprogram.

Även om det vid denna utvärdering har visat sig svårt att få exakta uppgifter i alla delar, finns det alltså all anledning att utgå ifrån att insamlandet av statistik kommer att förbättras.

Den eftersöktes rätt till ersättning

I avsnitt 3.7 har lämnats en redogörelse för den svenska regleringen om ersättning vid vissa frihetsberövanden.

Det saknas internationella regler om ansvarsfördelningen mellan inblandade stater för sådan ersättning i utlämningssammanhang. Det gäller också i fråga om överlämnande enligt den europeiska arresteringsordern. En fråga som har ställts under utvärderingen är vem som skall stå för

kostnader för hemresa till den verkställande staten när en person har överlämnats eller utlämnats för lagföring och sedermera frikänns i den utfärdande staten. En annan fråga är vilka möjligheter det finns för eftersökta personer att få ersättning för frihetsberövanden i överlämnande- eller utlämningsärenden, när prövningen av brottsmisstanken lett till en frikännande dom. Sverige har regler som tar hand om frihetsberövanden utomlands som beror på svenska myndigheters efterlysningar.

De problem som kan visa sig finnas bör lösas på det internationella planet. Frågan om ersättning för hemresa vid frikännande dom har under hösten 2005 tagits upp av Sverige såväl i det nordiska samarbetet som inom ramen för Europarådets utlämningsamarbete.

Tabell 1. Brottsrubriceringar i svenska arresteringsorder för lagföring

Tabell 1 innehåller uppgifter om vilka brottstyper som har angetts i de svenska arresteringsorder för lagföring som har rapporteras till Riksåklagarens kansli. I tabellen anges även i hur många arresteringsorder åklagaren har angivit att brottet är listbrott. Uppgifterna bygger på manuell inrapportering.

Brottsrubriceringar	Antal	Angivet som listbrott
Grovt narkotikabrott och grov narkotika-smuggling	14	13
Egenmäktighet med barn, grovt brott (ibland jämte andra brott)	12	1
Mord	9	9
Grovt bedrägeri	6	2
Bokföringsbrott, grovt brott, och grovt skattebrott	4	
Människohandel	3	3
Grovt narkotikabrott	3	3
Grov våldtäkt	2	2
Grovt rån	2	2
Rån	2	
Grov misshandel	2	2
Bedrägeri	2	
Grovt skattebrott (jämte andra brott)	2	
Egenmäktighet med barn	1	
Medhjälp till grovt bedrägeri	1	
Häleri och utpressning, grova brott, samt grov misshandel	1	1
Mord, rån och människorov	1	1
Mord och grov våldtäkt	1	1
Mord och grov stöld	1	1
Häleri, grovt brott	1	
Häleri och bokföringsbrott, grova brott	1	1 (som penningtvätt)
Mord alternativt medhjälp till mord	1	1
Mord och grov misshandel	1	1
Anstiftan till mord	1	
Människorov och försök till utpressning, grovt brott	1	1
Människorov m.m.	1	1
Rån och misshandel	1	
Misshandel m.m.	1	
Grovt narkotikabrott och grova stölder	1	1
Grov narkotikasmuggling	1	1
Narkotikasmuggling	1	1
Mordbrand	1	1
Mordbrand och grovt bedrägeri	1	1
Grov olovlig befattning med smuggelgods	1	
Grovt tullbrott	1	
Smugglingsbrott	1	
Grov smuggling	1	

Brottsrubriceringar	Antal	Angivet som listbrott
Människohandel och grovt koppleri	1	1
Koppleri	1	
Sexuellt utnyttjande av underårig	1	1
Misshandel, olaga hot, olaga frihetsberövande och sexuellt utnyttjande av underårig	1	1
Egenmäktighet med barn, grovt brott, och grov misshandel	1	
Grov misshandel och grov kvinnofridskränkning	1	1
Grov kvinnofridskränkning och sexuellt tvång	1	

Skr. 2005/06:62
Bilaga

Tabell 2. Medborgarskap i svenska arresteringsorder för lagföring

Tabell 2 innehåller en sammanställning över uppgivna medborgarskap för eftersökta enligt i Sverige utfärdade arresteringsorder för lagföring.

Medborgarskapsland	Eftersökta
Bangladesh	1
Bosnien och Hercegovina	2
Danmark	4
Estland	3
Finland	2
Förenade kungariket	2
Gabon	1
Gambia	2
Grekland	1
Irak	8
Iran	2
Japan	1
Kina	1
Kroatien	1

Medborgarskapsland	Eftersökta
Lettland	2
Litauen	1
Marocko	1
Nederländerna	4
Norge	3
Polen	3
Ryssland	4
Serbien och Montenegro	4
Slovakien	1
Sverige	52
Thailand	2
Turkiet	4
Tyskland	1
Ungern	1

Tabell 3. Huvudbrott i svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd

I tabell 3 finns en sammanställning över vilka huvudbrott de eftersökta personerna har varit dömda för, enligt svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd.

Huvudbrott	Utfärdade order
Bedrägeri	8
Bokföringsbrott	2
Egenmäktighet med barn	1
Egenmäktigt förfarande	1
Hot mot tjänsteman	1

Huvudbrott	Utfärdade order
Häleri	5
Misshandel	14
Mord/dråp	11
Mordbrand	1
Narkotikabrott	18
Olaga frihetsberövande	1

Huvudbrott	Utfärdade order
Penninghäleri	1
Rån/grovt rån	12
Sexuellt ofredande	1
Sexuellt utnyttjande av underårig	1

Huvudbrott	Utfärdade order
Skattebrott	4
Stöld	4
Tullbrott	1
Vapenbrott	1
Våldtäkt	1

Tabell 4. Medborgarskap i svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd

Tabell 4 redovisar medborgarskap för de eftersökta personerna enligt utfärdade svenska arresteringsorder för verkställighet av påföljd.

Land	Eftersökta
Belgien	1
Bolivia	1
Chile	2
Etiopien	1
Finland	6
Frankrike	1
Gambia	1
Irak	2
Island	1
Italien	2
Jugoslavien	3
Kongo	1
Libanon	1

Land	Eftersökta
Litauen	1
Mali	1
Marocko	1
Norge	2
Okänt	1
Polen	1
Rumänien	1
Serbien och Montenegro	1
Slovakien	1
Somalia	4
Sverige	51
Vietnam	1

Tabell 5. Brottsubriceringar i utländska arresteringsorder

Tabell 5 redovisar vilka brott som har angetts i de arresteringsorder som avsett överlämnande från Sverige. Det anges även om den utfärdande staten angett att det är fråga om listbrott. Av de utfärdade arresteringsorden avsåg 3 s.k. utvidgat överlämnande.

Brottsubriceringar	Antal	Angivet som listbrott
Förfalskning av betalkort	1	1 (förfalskning av betalningsmedel)
Utpressning	1	1 (beskyddarverksamhet och utpressning)
Egenmäktighet med barn	2	
Bedrägeri/grovt bedrägeri (m.m. i vissa fall)	7	3 (bedrägeri)
Väpnat bankrån	1	1 (beskyddarverksamhet och utpressning)
Förskingring/grov förskingring	2*	1 (svindleri)
Försök till mord	1	
Stöld/grov stöld (och i 1 fall försök till grovt rån)	5	3 (organiserad stöld och väpnat rån)
Medhjälp till grovt rån	1	
Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen	1	

Brottsrubriceringar	Antal	Angivet som listbrott
Mord (och mordförsök i 1 fall)	2	
Uppgift saknas	1	
Rån/grovt rån (och narkotikabrott i 1 fall och vapenbrott i 1 fall)	3	1 (organiserad stöld och väpnat rån)
Grovt svindleri och penningförfalskning	1	1 (penningförfalskning, svindleri och förfalskning av betalningsmedel)
Grovt narkotikabrott	3	3 (olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen)
Mord, våldtäkt och sexuellt utnyttjande av barn	1	1 (mord och våldtäkt)
Allmänfarlig ödeläggelse, grovt brott, och grovt stöld	1	1 (organiserad stöld eller väpnat rån)
Osant intygande och oredlighet mot borgenär, motsvarande	1	1 (förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar)
Människosmuggling/brott mot utlänningslagen, motsvarande	1	1 (hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse)
Människosmuggling i organiserad form	1	1 (deltagande i en kriminell organisation)
Medhjälp till grovt skattebedrägeri, motsvarande, (och bokföringsbrott i 1 fall)	2	1 (bedrägeri)
”Bankboxsprängningar”	1	1 (organiserad stöld och väpnat rån)
Våldtäkt m.m.	1	1 (våldtäkt)

* 1 order avsåg 2 personer, 1 order sedermera återkallad

Tabell 6. Medborgarskap i utländska arresteringsorder

I tabell 6 framgår medborgarskap för de eftersökta personerna i ärenden om överlämnande från Sverige under år 2004 och första halvåret 2005. (I den mån dubbelt medborgarskap förekommer och personerna är medborgare i Sverige redovisas nedan endast det svenska medborgarskapet.)

Medborgarskapsland	Eftersökta	Medborgarskapsland	Eftersökta
Belgien	1	Rumänien	2
Estland	3	Slovenien	1
Guinea-Bissau	2	Sverige	17
Irak	2	Tjeckien	1
Lettland	1	Ungern	2
Nederländerna	1	Österrike	1
Polen	8		

Av de i tabellen upptagna ärendena har 2 avsett utvidgat överlämnande av tidigare överlämnade personer, varav 1 medborgare i Sverige och 1 i Guinea Bissau. Av de utländska medborgarna synes i vart fall 7 ha haft fast hemvist i Sverige. Därutöver har 2 personer vistats här inte endast tillfälligt, som intagna i kriminalvårdsanstalt resp. på rättspsykiatrisk avdelning.

Tabell 7. Tingsrätter

Skr. 2005/06:62
Bilaga

De ärenden om överlämnande från Sverige som anhängiggjordes vid tingsrätt år 2004 och första halvåret 2005 har handlagts av följande tingsrätter.

Tingsrätt	Antal ärenden
Blekinge tingsrätt	1
Eskilstuna tingsrätt	1
Falu tingsrätt	1
Göteborgs tingsrätt	3 (varav 1 avsett 2 eftersökta personer)
Hässleholms tingsrätt	1
Kalmar tingsrätt	1
Kristianstads tingsrätt	2 (varav 1 utvidgat)
Lunds tingsrätt	3
Malmö tingsrätt	4 (varav 1 har avsett 2 eftersökta personer)
Nacka tingsrätt	1
Norrtälje tingsrätt	1
Sollentuna tingsrätt	1
Stockholms tingsrätt	14 (varav 1 utvidgat)
Södra Roslags tingsrätt	1
Ystads tingsrätt	5
Ångermanlands tingsrätt	1

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 december 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Freivalds, Sahlin, Pagrotsky, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Bodström

Regeringen beslutar skrivelse 2005/06:62 Tillämpningen i Sverige av den europeiska arresteringsordern